

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Факультет управління, економіки та права

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОС «Магістр»

на тему: **«Фінансова надійність страхових компаній та її покращання на
прикладі приватного акціонерного товариства
«Страхова компанія «ІЗУ Україна»**

Виконала студентка групи Фін-61 (маг)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування»
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Анастасія ТУРКІВ
(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент Агрес О.Г.
(наук.ступ., вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(прізвище та ім'я)

ДУБЛЯНИ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

Освітній ступінь «Магістр»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____
(підпис)

_____ к.е.н., доцент Грицина О.В. _____
(звання, ступінь, прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра

Турків Анастасії Іванівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Фінансова надійність страхових компаній та її покращання на прикладі приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «ПЗУ Україна»

Керівник роботи: _____ Агрес Оксана Григорівна, к.е.н, доцент
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджена наказом по університету від "27" 10. 2023 р. № 572/К-С

2. Термін здачі студентом закінченої кваліфікаційної роботи 15.12.2023 р.

3. Вихідні дані для кваліфікаційної роботи: методичні рекомендації, фінансова звітність страхової компанії, навчальна та наукова література

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

ВСТУП

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1. Зміст та сутність фінансової надійності страхових компаній

1.2. Методи визначення фінансової надійності страхових компаній

1.3. Особливості управління фінансовою надійністю страхових компаній

2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»

2.1 Фінансово-господарська характеристика страхової компанії

2.2 Аналіз платоспроможності ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»

2.3 Оцінка фінансової надійності страхової компанії

3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ НАДІЙНІСТЮ ПРАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ» «ПЗУ УКРАЇНА»

3.1. Заходи щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками для підвищення її фінансової надійності

3.2 Вдосконалення методів оцінки фінансової надійності страхових компаній
 Висновки та пропозиції
 Список використаної літератури

5. Перелік графічного матеріалу: графіки, схеми, діаграми

6. Дата видачі завдання 16.03.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ етапу	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи
1.	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі КР. Вивчення об'єкту. Підготовка матеріалів для роботи.	16.03.23 р.
2.	Написання вступу та I розділу	01.06.23 р.
3.	Написання II розділу	01.09.23 р.
4.	Написання III розділу	10.10.23 р.
5.	Кінцеве оформлення кваліфікаційної роботи (здача роботи керівнику; виправлення його зауважень; здача КР на перевірку на плагіат; кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).	20.11.23 р.
6.	Підготовка до захисту перед ЕК. Написання доповіді й погодження її з керівником КР; виправлення зауважень у графічній частині.	15.12.23 р.

Студент _____
 (підпис)

Керівник кваліфікаційної роботи к.е.н., доцент _____ Агрес О.Г.
 (наук.ступ., вчене звання, підпис, прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Визначено теоретичну сутність фінансової надійності страхових компаній, проведено фінансово-господарську характеристику ПрАТ «СК «ПЗУ Україна», проаналізовано платоспроможність СК, здійснено оцінку надійності СК, запропоновано нові заходи щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії для підвищення її фінансової надійності, зокрема застосування інноваційних заходів (штучного інтелекту, блокчейну та сучасних технологій); побудовано інтегровану систему управління ризиками (ІСУР), котра буде включати комплексний підхід до управління ризиками, який об'єднуватиме всі аспекти діяльності компанії. ІСУР дозволить компанії «ПЗУ Україна» більш ефективно виявляти, оцінювати, контролювати та реагувати на ризики.

Ключові слова: страхова компанія, фінансова надійність, платоспроможність, фінансові ризики, управління ризиками.

ANNOTATION

The article defines the theoretical essence of the financial reliability of insurance companies, conducts a financial and economic characteristic of PJSC "IC "PZU Ukraine", analyses the solvency of the IC, assesses the reliability of the IC, proposes new measures to improve the financial risk management of an insurance company to increase its financial reliability, in particular, the use of innovative measures (artificial intelligence, blockchain and artificial technologies); builds an integrated risk management system (IRMS), which will include a comprehensive approach The RMS will allow PZU Ukraine to identify, assess, monitor and respond to risks more effectively.

Key words: insurance company, financial reliability, solvency, financial risks, risk management.

УДК: 336.368.03 (477)

Кваліфікаційна робота: 67 сторінок текстової частини, 17 таблиць, 8 рисунків, 39 джерел. Включає 3 розділи, 8 підрозділів.

Тема: «Фінансова надійність страхових компаній та її покращання на прикладі приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «ПЗУ Україна»».

Анастасія ТУРКІВ. Кваліфікаційна робота. Кафедра фінансів, банківської справи та страхування. Дубляни, Львівський НУП, 2024 р.

Визначено теоретичну сутність фінансової надійності страхових компаній, проведено фінансово-господарську характеристику ПрАТ «СК «ПЗУ Україна», проаналізовано платоспроможність СК, здійснено оцінку надійності СК, запропоновано заходи щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії для підвищення її фінансової надійності, зокрема застосування інноваційних заходів (штучного інтелекту, блокчейну та сучасних технологій); побудовано інтегровану систему управління ризиками (ІСУР), котра буде включати комплексний підхід до управління ризиками, який об'єднуватиме всі аспекти діяльності компанії. ІСУР дозволить компанії «ПЗУ Україна» більш ефективно виявляти, оцінювати, контролювати та реагувати на ризики.

Ключові слова: страхова компанія, фінансова надійність, платоспроможність, фінансові ризики, управління ризиками.

ЗМІСТ

ВСТУП

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ.....	9
1.1. Зміст та сутність фінансової надійності страхових компаній.....	9
1.2. Методи визначення фінансової надійності страхових компаній.....	15
1.3. Особливості управління фінансовою надійністю страхових компаній.....	22
2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ ПрАТ «СК «ПЗУ Україна».....	26
2.1 Фінансово-господарська характеристика страхової компанії.....	26
2.2 Аналіз платоспроможності ПрАТ «СК «ПЗУ Україна».....	41
2.3 Оцінка фінансової надійності страхової компанії.....	47
3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ НАДІЙНІСТЮ ПРАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ» «ПЗУ УКРАЇНА».....	54
3.1. Заходи щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками для підвищення її фінансової надійності.....	54
3.2 Вдосконалення методів оцінки фінансової надійності страхових компаній..	61
Висновки та пропозиції.....	65
Список використаної літератури.....	68

Вступ

Актуальність теми дослідження. Страхова діяльність є одним з важливих елементів фінансової системи будь-якої країни. Страхові компанії відіграють значну роль у забезпеченні економічного добробуту суспільства, надаючи своїм клієнтам захист від різних ризиків.

Фінансова надійність страхових компаній є одним з основних факторів, що впливають на їхню стійкість та здатність виконувати свої зобов'язання перед клієнтами. Тому забезпечення фінансової надійності страхових компаній є важливою задачею для держави та для самих страховиків.

Аналіз останніх досліджень. Питання фінансової надійності страхових компаній є предметом дослідження багатьох науковців, слід відзначити В. Базилевича [5], А. Бойко [7, 8], Л. Вдовенко [9], О. Кнейслер [14], С. Король [15], О. Сич [30], Р. Пікус [25], Н. Ткаченко [34, 35] та інших. Дослідники розробили ряд пропозицій щодо підвищення фінансової надійності страхових компаній. Проте, в даний момент необхідно науково обґрунтувати питання щодо поліпшення методології оцінки цього показника та шляхів його забезпечення.

Метою даної дипломної роботи є дослідження фінансової надійності страхових компаній та розробка напрямів її покращання на прикладі приватного акціонерного товариства "Страхова компанія "ПЗУ Україна".

Основні завдання, які необхідно висвітлити в дипломній роботі, є такі: дослідити теоретичні засади фінансової надійності страхових компаній, здійснити аналіз фінансової надійності «СК «ПЗУ Україна» та запропонувати напрями удосконалення управління фінансовою надійністю ПрАТ «Страхова компанія» «ПЗУ Україна».

Об'єктом дослідження є фінансова надійність страхових компаній.

Суб'єкт дослідження - приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "ПЗУ Україна".

У дослідженні використані такі методи як: теоретичний аналіз наукових джерел; статистичний аналіз; метод порівняння; метод експертних оцінок.

Наукова новизна дипломної роботи:

- запропоновано заходи щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії для підвищення її фінансової надійності, зокрема застосування інноваційних заходів (штучного інтелекту, блокчейну та сучасних технологій);

- вибудовано інтегровану систему управління ризиками (ІСУР), котра буде включати комплексний підхід до управління ризиками, який об'єднуватиме всі аспекти діяльності компанії. ІСУР дозволить компанії ПЗУ Україна більш ефективно виявляти, оцінювати, контролювати та реагувати на ризики.

Результати дослідження, викладені в роботі, опубліковані в збірнику наукових праць:

1. **Турків А.** Інноваційний розвиток страхової діяльності. *Студентська молодь і науковий прогрес в АПК: тези доп. Міжнар. студ. наук.форуму, 5 – 7 жовт. 2021 р. Львів, 2021. С. 280.*

2. Агрес О.Г., **Турків А.І.** Проблематика розвитку вітчизняного ринку страхових послуг в сучасних умовах. *Сучасна наука: проблеми та перспективи (частина II): матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 12-13 січня 2022 року. Київ: МЦНІД, 2022. С. 6-7.*

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1. Зміст та сутність фінансової надійності страхових компаній

Фінансова надійність страхових компаній є важливим аспектом для забезпечення страхового захисту і захисту інтересів страхових вкладників та страхових обов'язків. Це поняття визначається як здатність страхової компанії виконати свої фінансові зобов'язання перед страховиками в умовах несприятливих фінансових умов або після значних страхових подій.

Фінансова надійність є однією з найважливіших характеристик фінансового стану будь-якого підприємства. Ця характеристика визначає, наскільки ефективно підприємство може виконувати свою підприємницьку діяльність і як вона впливає на фінансові відносини з іншими учасниками господарювання. Фінансова надійність може бути описана як комплексний показник, який ще не використовується повністю в повсякденній практиці. Однак вона має важливе значення у здійсненні різних фінансових операцій, таких як отримання позик, укладення угод з партнерами (наприклад, страховими компаніями), виходження на фондовий ринок та включення в рейтингові оцінки тощо.

Ця особливість страхової діяльності вимагає забезпечення певних гарантійних умов стосовно здатності страхових компаній виконувати свої зобов'язання. Тому важливо оцінювати їх фінансову стійкість, використовувати методи та механізми для її забезпечення, проводити постійний моніторинг і надавати підтримку. Це має важливе значення для створення надійного інвестиційного іміджу, забезпечення безпеки збережених коштів і контролю над їх ефективним використанням та інвестуванням.

Фінансова надійність страхової компанії, згідно із загальноприйнятим підходом, який представив А. Нечипоренко, може бути визначена як здатність страховика виконувати свої страхові зобов'язання, які він прийняв в рамках угод страхування та перестраховування, навіть у випадку негативного впливу небажаних обставин [20]. Отже, стійка фінансова надійність страхових операцій гарантує, що страховик буде в змозі виконати свої зобов'язання навіть у складних ситуаціях.

Окремі автори спробували визначити фінансову надійність страхової компанії через аналіз відповідності певних показників встановленим нормативам. Для цього вони визначили набір показників, які допомагають оцінити фінансову стійкість страхових організацій. Прихильники цього підходу вважають, що потрібно розробляти окремі набори показників для страхових компаній, які спеціалізуються на страхуванні життя, інших видів страхування, а також для перестрахових компаній (при цьому не надаючи конкретних методик розрахунку цих показників).

З іншого боку, О. Кравченко пропонує використовувати наступні показники для визначення фінансової стійкості страхової компанії: "достатність власного капіталу, рівень страхових резервів, платоспроможність, ліквідність, рівень прибутку та рентабельність" [16].

Фінансова надійність страхової компанії означає її здатність виконувати угоди страхування та перестраховування, навіть у випадку негативного впливу небажаних обставин. Таким чином, стійка фінансова надійність страхових операцій гарантує можливість страховика виконати всі свої зобов'язання незалежно від негативних умов [11, с. 43]. Досягнення фінансової надійності страховика включає в себе використання перестраховування як інструменту. Великі страхові ризики, незбалансований страховий портфель та зміни у фінансових результатах страховика можуть негативно впливати на його фінансову стійкість. Проте, через механізм перестраховування страховик, приймаючи на себе значний

ризик, передає частину цього ризику перестраховику, але залишається відповідальним перед клієнтами за весь обсяг угоди. Таким чином, страховик повинен правильно визначити обсяг ризиків, які він готовий нести самостійно.

Розмір власного утримання повинен варіюватися в залежності від галузі страхування та характеру ризику, його ймовірності, ступеня вразливості до нього, а також можливого максимального обсягу збитків та наявних фінансових ресурсів у страхової компанії. Важливим аспектом визначення розміру власного утримання є зв'язок з рівнем власних коштів: чим більший обсяг власних активів у страховика, тим більш надійно він здатний виконувати свої страхові зобов'язання. Страхові компанії, які приймають на себе страхові ризики, що перевищують їх власні можливості, повинні вибудувати систему перестраховування для покриття ризику невиконання таких зобов'язань перед страхувальниками. Дотримання страховою компанією цих критеріїв фінансової стійкості гарантує страхувальникам те, що вони отримають обумовлений страховий захист у відповідь на свої виплати [10, с.16].

Особливість діяльності страхових компаній полягає в унікальній природі страхового процесу, основою якого є гроші, що тимчасово перебувають у страховика і сплачуються страхувальниками наперед. Ця особливість, а саме платіж наперед, вимагає відповідних гарантій щодо здатності страховика виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками. Тому, можна стверджувати, що фінансова надійність досягається завдяки наступним факторам:

1. Розміру власних коштів, який визначає фінансову стійкість страховика і його можливість виплачувати збитки.
2. Збалансованому страховому портфелі, що означає розподіл ризиків між різними видами страхування, що зменшує можливість великих збитків.
3. Справедливих страхових тарифах, які забезпечують адекватні доходи для покриття витрат і збитків.

4. Адекватній величині страхових резервів, яка відповідає сумі зобов'язань перед страхувальниками.
5. Правильному перестрахованні для захисту від великих ризиків.
6. Використанні передових технологій у просуванні страхових послуг і встановлення довірчих відносин з клієнтами.
7. Інформованість клієнтів щодо фінансових зобов'язань страховика.

Отже, фінансова надійність страхових компаній забезпечується комплексом зазначених факторів, які грають важливу роль у забезпеченні стійкості і надійності цих компаній.

Страхові компанії мають відповідати певним вимогам для забезпечення виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками. Особливо важливо враховувати ці вимоги у зв'язку з розвитком страхового ринку, що підсилює роль фінансового аналізу діяльності страхових компаній, визначення їхньої надійності і платоспроможності, а також оцінки їхніх фінансових результатів. Проте управління фінансовою надійністю страхових компаній не обмежується лише законодавчими нормами і залежить від стратегій і практик управління, які обирає сама компанія.

Для успішного функціонування в конкурентному середовищі, для визначення перспектив розвитку та для ефективного планування та прогнозування, страхові компанії повинні враховувати багато факторів, які впливають на їх діяльність. Сьогодні управління фінансовою надійністю включає в себе застосування передових технологій і не обмежується лише фінансовим аналізом. Інформованість споживачів страхових послуг щодо виконання страховими компаніями своїх зобов'язань створює для них інформаційну базу для оцінки фінансової стійкості страхової компанії та її надійності як партнера у страхових відносинах. Особливо важливим є рівень інформованості споживачів страхових послуг на регіональному рівні.

Враховуючи той факт, що головні офіси страхових компаній (материнські компанії) знаходяться в Києві, і обсяг фінансової відповідальності філій не є великим у порівнянні з можливими збитками, що приймаються на страхування, виникає ситуація, коли виплата страхового відшкодування затягується, і страхувальникам ставляться додаткові вимоги, такі як пред'явлення додаткових документів і проведення експертиз. Це може підірвати довіру страхувальників не лише до конкретної страхової компанії, але і до всього страхового бізнесу. Тому цей фактор потребує більшої уваги при дослідженні розвитку страхової галузі.

Дослідження стійкості і надійності страхових компаній включає аналіз фінансової звітності для визначення рівня достатності їх власного капіталу, платоспроможності і ліквідності балансу. В економічній літературі використовуються різні терміни для оцінки фінансової діяльності і фінансового стану страхових компаній, такі як "фінансова надійність", "фінансова стійкість", "фінансова стабільність", "платоспроможність", "ліквідність" і інші, що може спричинити різні інтерпретації.

Більшість показників фінансового стану, які використовуються в науковій літературі, можна розглядати як окремі аспекти фінансової стійкості. Ми пропонуємо розглядати фінансову надійність страхової компанії за такими ознаками:

1. Висока платоспроможність, що визначається здатністю компанії вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.
2. Висока ліквідність балансу, яка виявляється в достатньому покритті пасивів активами.
3. Висока рентабельність, яка вказує на значну прибутковість і необхідний розвиток компанії.
4. Інформованість клієнтів про фінансовий стан страховика (кількість інформаційних повідомлень відносно до клієнтської бази).

5. Ліміт відповідальності страховика за розміром страхового ризику, що приймається на страхування окремою філією, враховуючи рівень виплат.

Необхідно також враховувати зміщення акцентів у страхуванні за видами ризиків. У цьому контексті можна згадувати європейську систему аналізу ризиків Solvency-2. Ця програма спрямована на перехід від переважно кількісного аналізу ризиків до комплексного оцінювання різних видів ризиків - страхових, кредитних, операційних тощо - враховуючи як їх кількісні, так і якісні характеристики. Це дозволяє об'єктивно оцінити потреби компанії в капіталі та рівень її фінансової надійності.

Такий підхід допомагає зрозуміти загальну картину на ринку та в кожній окремій компанії, визначити, які ризики потребують більшого капіталу, а які можуть бути меншими, і це сприяє більш раціональному використанню фінансових ресурсів та сприяє розвитку інноваційних продуктів. З часом це може створити більш сприятливі умови для інвестування страхових резервів в реальний сектор економіки.

Проведені дослідження свідчать, що страхові компанії повинні бути уважними до всіх можливих чинників, які впливають на їх діяльність, незалежно від того, чи є вони внутрішніми чи зовнішніми. Головна мета цього підходу полягає в зміцненні фінансового стану страховика та впровадженні якісного управління його діяльністю. Шляхом правильної оцінки своєї фінансової стійкості та надійності, страхова компанія може використовувати передові технології та методики аналізу, щоб ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами. Це допомагає досягти відповідного рівня конкурентоспроможності компанії, гарантує виконання її зобов'язань у повному обсязі та забезпечує стабільну роботу протягом тривалого періоду, навіть у випадку великих збитків.

З проведеного дослідження можна зробити висновок, що фінансова надійність страхової компанії визначається її здатністю виконувати свої страхові зобов'язання перед клієнтами і відшкодовувати страхові виплати відповідно до

угод страхування, навіть у випадку негативного впливу несприятливих обставин. Фінансова надійність страхової компанії є ключовою, оскільки вона забезпечує віру в те, що страховик буде в змозі виконати свої зобов'язання та виплатити страхову суму в разі настання страхового випадку.

Для визначення фінансової надійності страхової компанії проводять аналіз її фінансового стану, оцінюють наявність достатніх фінансових ресурсів для виконання зобов'язань, рівень ліквідності, прибутковість, рентабельність та інші фінансові показники. Фінансова надійність є важливим фактором для страхувальників, оскільки вона гарантує їхню безпеку та впевненість у тому, що їхні страхові потреби будуть виконані.

Різні країни та регуляторні органи можуть встановлювати власні вимоги та нормативи для фінансової надійності страхових компаній, щоб захистити інтереси страхувальників та забезпечити стабільність страхового ринку.

1.2.Методи визначення фінансової надійності страхових компаній

Фінансова надійність є важливим показником платоспроможності та фінансової стабільності підприємства. Цей показник є сукупністю фінансових, інформаційних і емоційних відносин. Під емоційними відносинами мається на увазі довіра споживачів, репутація компанії та ставлення до неї. Під інформаційними відносинами розуміється рівень інформованості споживачів щодо діяльності підприємства і вплив інформаційних технологій, таких як нейролінгвістичне програмування. Фінансова складова цих відносин є найбільш важливою, оскільки вона є фундаментом для інших видів відносин.

Таблиця 1.1 - Основні аспекти визначення фінансової надійності страхової компанії

Основні аспекти визначення фінансової надійності страхової компанії	<i>Стійкість капіталу</i>	Фінансова надійність страхової компанії зазвичай вимірюється її здатністю забезпечити необхідний рівень капіталу для покриття можливих збитків. Висока капіталізація дозволяє компанії витримати значні збитки без втрати фінансової стабільності.
	<i>Ліквідність</i>	Фінансова надійність страхової компанії також залежить від її ліквідності, тобто здатності швидко перетворити активи на готівку для виплат страхових відшкодувань та інших зобов'язань.
	<i>Диверсифікація ризиків</i>	Страхова компанія повинна розумно розподіляти ризики через різні види страхування та різні регіони, щоб зменшити вплив можливих збитків на її фінансову стабільність.
	<i>Резерви та рейтинги</i>	Фінансова надійність компанії визначається також розміром резервів, які вона відкладає для виплати страхових відшкодувань у майбутньому. Компанії, які мають відмінні фінансові показники, зазвичай мають високі рейтинги від кредитних агентств.
	<i>Регулятивні вимоги</i>	Фінансові регулятори встановлюють специфічні вимоги для страхових компаній щодо мінімального капіталу, резервів і фінансової звітності, щоб забезпечити їхню стабільність та надійність.

Визначення фінансової надійності страхових компаній є важливим завданням для страховиків, страховиків та регуляторів, оскільки воно впливає на вірусність і надійність страхового ринку та захищає інтереси клієнтів і інвесторів.

Основні ознаки фінансової стійкості страховика зображені на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Основні ознаки надійності страхової компанії

Платоспроможність - це одна з ключових ознак фінансової надійності страхових компаній, і вона вказує на їхню здатність виконувати фінансові зобов'язання перед страховиками і виплачувати страхові відшкодування вчасно та повністю [28, с.97].

Платоспроможність є критично важливою для страхових компаній, оскільки вона відображає їхню здатність надавати фінансовий захист і відповідати на потреби страховиків у разі страхових подій. Ця ознака є основою довіри та стабільності в галузі страхування і важливою для забезпечення захисту інтересів клієнтів.

Необхідно визначити чинники, що впливають на фінансову надійність страховика (рис. 1.2).

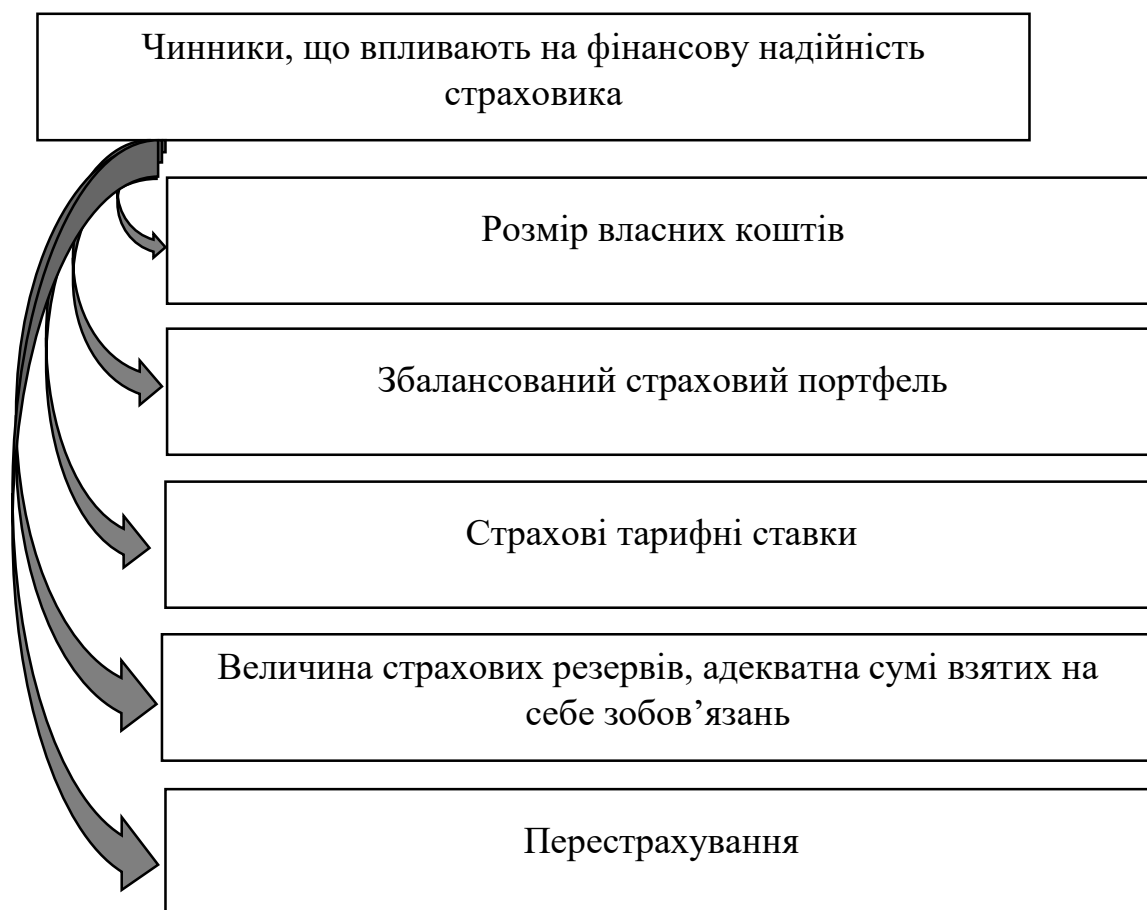

Рис. 1.2. Чинники, що впливають на фінансову надійність страховика

Розмір власних коштів страховика вказує на кількість грошових ресурсів, які належать страховій компанії та належать їй, як власність, для забезпечення її фінансової діяльності та здатності виконувати фінансові зобов'язання перед страховиками.

Власні кошти страховика можуть включати акціонерний капітал, додатковий сплачений капітал, наростаючий фонд (резервний капітал), недооцінені активи, прибуток, неперерозподілений компанією.

Власні кошти страховика є важливим показником його фінансової стійкості і надійності. Вони можуть використовуватися для виплати страхових відшкодувань, покриття резервів для майбутніх страхових зобов'язань, розвитку

бізнесу, а також для зменшення впливу негативних страхових подій на фінансовий стан компанії.

Фінансові регулятори та кредитні агентства слідкують за розміром власних коштів страховиків як одним з показників їхньої фінансової надійності та визначають нормативні вимоги для мінімального рівня власних коштів, які страхові компанії повинні підтримувати, щоб забезпечити стабільність та надійність страхового ринку.

Збалансований страховий портфель - це ситуація, в якій страхова компанія має різні види страхових полісів та ризиків у своєму портфелі таким чином, що ризики розподіляються рівномірно та оптимально для забезпечення стабільності та прибутковості компанії [17].

Збалансований страховий портфель є важливим для забезпечення стабільності та надійності страхової компанії, зменшення фінансових ризиків і забезпечення захисту інтересів страховиків та інвесторів.

Страхові тарифні ставки для фінансової надійності страхових компаній можуть визначатися відповідно до різних критеріїв і факторів, і це може варіюватися в залежності від виду страхування та конкретних умов контракту. Враховуючи це, доцільно виділити можливі фактори, які впливають на страхові тарифні ставки для фінансової надійності страхових компаній:

- ✓ розмір капіталу;
- ✓ рейтинг кредитних агенств;
- ✓ історія виплат і відшкодувань;
- ✓ ліквідність та резерви;
- ✓ управління ризиками;
- ✓ рівень конкуренції на ринку;
- ✓ вимоги регуляторів.

Загалом, страхові тарифні ставки для фінансової надійності страхових компаній визначаються комплексом факторів, і вони можуть різнитися від однієї

компанії до іншої. Важливо, щоб страхова компанія ретельно аналізувала всі ці фактори і визначила адекватні тарифи, які відображають ризики та фінансову стійкість компанії і водночас залишаються конкурентоспроможними на ринку страхування.

Величина страхових резервів, адекватна сумі взятих на себе зобов'язань, є критично важливою для фінансової стійкості та надійності страхової компанії. Ця величина вказує на те, чи має компанія достатні фінансові ресурси для покриття потенційних майбутніх страхових відшкодувань та інших зобов'язань перед страховиками.

Адекватність страхових резервів важлива для забезпечення того, щоб страхова компанія мала достатні фінансові ресурси для виконання своїх зобов'язань перед страховиками. Недостатність резервів може призвести до фінансових проблем і навіть банкрутства компанії. В той час як надмірні резерви можуть впливати на прибуток компанії.

Перестраховування є важливим фактором для підвищення надійності та фінансової стабільності страховика. Це процес, за яким страховик перекладає частину свого ризику на іншого страховика або перестраховика. Основні аспекти, які пояснюють, як перестраховування впливає на надійність страховика, включають:

- зменшення ризику збитків;
- захист від надзвичайних подій;
- фінансова стійкість;
- розширення потенціалу зростання бізнесу;
- забезпечення довіри клієнтів і інвесторів;
- відповідність регуляторним вимогам [18].

Загалом, перестраховування є важливим інструментом для забезпечення надійності та стійкості страховика перед ризиками та великими страховими

витратами. Воно дозволяє страховикам краще керувати ризиками і забезпечувати відповідність стандартам фінансової надійності. Важливо підкреслити, що ефективно перестраховування вимагає обстеження та аналізу ризиків, які можуть вплинути на страховика, а також вибір правильних стратегій перестраховування для мінімізації цих ризиків. Крім того, контроль і управління перестраховуванням є важливими частинами фінансового планування страхової компанії для забезпечення стабільності та надійності в галузі страхування.

Визначення фінансової надійності страхових компаній є важливим завданням для інвесторів, клієнтів, регуляторів та інших зацікавлених сторін. Існує кілька методів та підходів для оцінки фінансової надійності страхових компаній (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 - Методи визначення фінансової надійності страхових компаній

Метод	Характеристика
Аналіз фінансових звітів	Один з основних способів визначення фінансової надійності страхової компанії - це аналіз її фінансових звітів, таких як баланс, звіт про прибуток і звіт про грошові потоки. Звіти мають містити інформацію про активи, зобов'язання, власний капітал, прибуток, витрати та інші фінансові показники. Аналітики оцінюють ці дані, щоб зрозуміти фінансовий стан та стабільність компанії.
Рейтингові агентства	Рейтингові агентства, такі як Standard & Poor's, Moody's, Fitch Ratings, спеціалізуються на оцінці кредитоспроможності страхових компаній. Вони надають рейтинги, які вказують на рівень ризику, пов'язаний з інвестуванням у страхову компанію. Вищий рейтинг вказує на більшу фінансову надійність.

Актуарний аналіз	Актуари використовують статистичні моделі та методи для оцінки ризиків, зв'язаних зі страховими зобов'язаннями. Вони аналізують страхові резерви, прибутковість страхових полісів і інші фактори, щоб визначити фінансовий стан компанії.
Вимоги регуляторів	Фінансові регулятори встановлюють вимоги до фінансової стійкості та надійності страхових компаній. Оцінка того, чи дотримується компанія цих вимог, може служити показником її фінансової надійності
Середній термін виплати збитків	Для визначення надійності страхової компанії можна розглядати середній термін виплати збитків. Це показник того, як швидко компанія реагує на страхові виплати, і якщо цей термін дуже довгий, це може бути ознакою проблем з ліквідністю.
Страхові резерви	Оцінка того, наскільки компанія має достатньо великі страхові резерви для покриття своїх зобов'язань перед страховиками, є ключовою для визначення її фінансової надійності.
Аналіз історії страхових виплат	Огляд історії виплат може допомогти виявити, чи страхова компанія мала значні збитки у минулому та як вона їх керувала.

Ці методи можуть використовуватися окремо або в поєднанні для комплексної оцінки фінансової надійності страхових компаній. Важливою є ретельна оцінка і моніторинг фінансового стану компанії, особливо в контексті змін на страховому ринку і економічному середовищі.

1.3 Особливості управління фінансовою надійністю страхових компаній

Управління фінансовою надійністю страхових компаній є складним і важливим завданням, оскільки вони повинні керувати різними аспектами фінансової діяльності, щоб забезпечити стабільність і надійність свого бізнесу.

Фінансова надійність залежить від низки чинників, основним із яких буде ефективна фінансова робота. Фінансова робота страхових компаній - це комплекс дій та процесів, спрямованих на управління фінансами цих компаній з метою

забезпечення їх фінансової стійкості, надійності та прибутковості. Фінансова робота страхових компаній включає в себе наступні ключові аспекти:

- ✓ Збирання та управління преміями.
- ✓ Управління страховими резервами.
- ✓ Управління інвестиціями.
- ✓ Оцінка ризику і підписання страхових полісів.
- ✓ Актуарна діяльність.
- ✓ Ведення фінансової звітності і звітності перед регуляторами.
- ✓ Управління ліквідністю і капіталом.
- ✓ Управління ризиками.

Страхова компанія отримує гроші від страховиків у вигляді страхових премій. Управління цими преміями включає в себе розрахунок та встановлення страхових тарифів, створення страхових резервів і визначення стратегії прийому нових страхових полісів.

Страхові резерви є фінансовими коштами, виділеними для покриття майбутніх страхових виплат. Фінансова робота страхової компанії включає в себе управління цими резервами, визначення їхнього розміру і інвестування їх для отримання доходу.

Страхові компанії інвестують зібрані премії і страхові резерви в різні фінансові інструменти, такі як акції, облігації, нерухомість і т. д. Мета полягає в заробітку прибутку і забезпеченні ліквідності для виплат страхових відшкодувань.

Виділимо особливості управління фінансовою надійністю страхових компаній у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Окремі елементи, які визначають особливості управління фінансовою надійністю страхових компаній

Елементи	Особливості
Страхові резерви	Управління страховими резервами є ключовим аспектом фінансової надійності страховика. Компанія повинна визначити адекватний розмір резервів, щоб забезпечити виплати збитків та інших зобов'язань перед страховиками.
Диверсифікація ризиків	Страхові компанії повинні ретельно розглядати ризики, пов'язані зі своїм страховим портфелем, і намагатися розподілити ці ризики відповідно до різних категорій страхування, географічних регіонів та інших факторів.
Управління інвестиціями	Страхова компанія має управляти своїми інвестиціями з урахуванням балансу між ризиком і доходом. Важливо виробити стратегію інвестування, яка дозволить заробляти прибуток, але при цьому не піддавати загрозі фінансову стійкість компанії
Ліквідність	Забезпечення ліквідності - це важливий аспект управління фінансовою надійністю. Компанія повинна мати достатньо грошових ресурсів, щоб виконувати виплати відшкодувань та інших фінансових зобов'язань у визначений термін.
Управління ризиками	Ефективне управління ризиками передбачає аналіз та оцінку ризиків, які можуть вплинути на фінансову стійкість компанії. Включення стратегій для зменшення ризиків та мінімізації можливих збитків є важливим.
Регуляторні вимоги	Страхові компанії повинні дотримуватися регуляторних вимог, які встановлюються фінансовими органами і наглядовими органами. Це включає в себе звіти про фінансовий стан, вимоги до капіталу та інші обов'язки.
Рейтингові агентства	Здійснення співпраці з рейтинговими агентствами може підвищити віру в фінансову надійність компанії. Вищий рейтинг може полегшити доступ до капіталу та клієнтів.
Ефективне управління витратами	Зменшення витрат і підтримка ефективності операцій можуть допомогти підвищити прибутковість та фінансову стабільність компанії

Управління фінансовою надійністю страхових компаній вимагає поєднання стратегічного планування, аналізу ризиків і ефективного управління ресурсами. Важливо, щоб страхова компанія ретельно вивчала і враховувала всі

аспекти фінансового управління, щоб забезпечити свою стійкість і надійність в галузі страхування.

Виконані дослідження підтверджують необхідність того, що страхова компанія повинна враховувати широкий спектр факторів, які впливають на її функціонування, як внутрішні, так і зовнішні. Це робиться з метою підвищення фінансової стійкості і здійснення ефективного управління її діяльністю. Правильна оцінка власної фінансової стійкості та надійності дозволяє страховику, завдяки застосуванню передових технологій і методів аналізу, ефективно керувати власними фінансовими ресурсами, досягати високого рівня конкурентоспроможності, гарантувати виконання своїх зобов'язань у повному обсязі і забезпечувати стабільне функціонування страхової компанії протягом тривалого періоду, навіть у випадку виникнення значних збитків.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

2.1 Фінансово-господарська характеристика страхової компанії

Публічне акціонерне товариство "Страхова компанія "ПЗУ Україна" є однією з провідних страхових компаній на українському ринку, що пропонує розширений спектр страхових послуг. Нижче наведено загальну інформацію про цю компанію:

Традиції Групи PZU мають коріння з 1803 року, коли в Польщі було засновано першу страхову компанію Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna (PZU SA) (Загальний Заклад Страхування Акціонерне Товариство). З того часу компанія постійно розширює свою діяльність та завоювала позицію провідного гравця. Група PZU працює не лише в Польщі, а також в Литві, Латвії, Естонії та Україні [23].

"Страхова компанія "ПЗУ Україна" була зареєстрована 5 січня 1999 року і, отже, на сьогоднішній день успішно працює на українському страховому ринку протягом майже 25 років.

"Страхова компанія «ПЗУ Україна» пропонує різноманітні послуги страхування, такі як автострахування, страхування майна та прав власності, страхування цивільної відповідальності, страхування життя та здоров'я, туристичне страхування, страхування аграрних ризиків, медичне страхування, комплексне страхування та інші.

Серед конкурентів «Страхової компанії «ПЗУ Україна» на українському страховому ринку можна відзначити інші провідні страхові компанії, такі як «Княжа Страхова Компанія», «ПУМБ-Страхування», «UNIQA», «АХА Страхування», «ТАС», «Теком», «Інго», «Арсенал страхування», «Європейське туристичне страхування» та інші. Незважаючи на наявність сильних конкурентів

на ринку, «Страховій компанії «ПЗУ Україна» вдається досягати позитивних фінансових результатів, дотримуючись своєї стратегії.

Компанія має свою власну мережу філій та офісів, де клієнти можуть отримувати консультації та придбавати страхові поліси. Крім цього, ПЗУ УКРАЇНА активно взаємодіє з автомобільними дилерами, банками та іншими фінансовими установами для продажу своїх страхових послуг.

Клієнтська база "Страхової компанії «ПЗУ Україна» включає в себе як фізичних, так і юридичних осіб. Крім того, компанія встановлює партнерські відносини з численними страховими брокерами, агентами та іншими партнерами, що сприяє зростанню обсягів продажів та розширенню географії своєї діяльності.

Організаційна структура "Страхової компанії «ПЗУ Україна» має деталізований склад, включаючи головного виконавчого директора та інші відділи, такі як відділ розвитку бізнесу, відділ маркетингу та реклами, відділ страхування, відділ фінансів та обліку та інші.

Структура власності "Страхової компанії «ПЗУ Україна» складається з численних інвестиційних компаній та інвесторів, таких як "Евросигма Лимитед" (Кіпр), "Інвест Страхова Компанія" (Україна), "ПРАТ "Компанія «Деталь»" (Україна) та інших. Відповідно до статуту компанії, кількість голосів на загальних зборах відповідає кількості акцій, що належать кожному з власників.

Проведемо фінансовий аналіз діяльності страхової компанії.

Для проведення горизонтального аналізу активів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна» було використано річну фінансову звітність за 2019, 2020 та 2021 роки (табл. 2.1).

Узагальнюючи, можна сказати, що динаміка зміни структури активів свідчить про те, що протягом трьох останніх років (2020, 2021 та 2022) компанія успішно функціонувала на страховому ринку, не зважаючи на складну ситуацію з пандемією Covid-19, глобальну економічну кризу та повномасштабне вторгнення.

Наприклад, у 2022 році відзначається значний ріст обсягу нематеріальних активів на 51%. Цей показник може бути пов'язаний з активним процесом цифровізації бізнес-процесів та придбанням відповідного програмного забезпечення, що дозволило компанії продовжувати свою роботу, не перериваючи операцій.

Важливим аспектом є також те, що рівень поточних фінансових інвестицій перевищує довгострокові інвестиції. Це позитивно впливає на ліквідність компанії, що має велике значення для страхового підприємства, яке повинно бути готове в будь-який момент виконати свої зобов'язання перед страхувальниками.

Проведемо вертикальний аналіз активів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна» у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Вертикальний аналіз активів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна»

Актив	Роки			Частка, %			Зміни в структурі, %	
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2021	2022
I. Необоротні активи, усього, в т.ч:	927793	996070	1179616	33,2544	36,936	41,38	3,68	4,44
Нематеріальні активи	13685	17115	25884	0,4905	0,6347	0,908	0,14	0,27
Основні засоби	38347	45064	48380	1,37445	1,671	1,6971	0,30	0,03
Інвестиційна нерухомість	8112	9806	9804	0,29075	0,3636	0,3439	0,07	-0,02

Продовження табл.2.2

Інші фінансові інвестиції	447488	477764	599870	16,0391	17,716	21,043	1,68	3,33
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	4074	0	0	0,1429	0,00	0,14
Відстрочені податкові активи	826	263	0	0,02961	0,0098	0	-0,02	-0,01
II. Оборотні активи, усього, в т.ч:	1862189	1700689	1671049	66,7456	63,064	58,62	-3,68	-4,44
Запаси	2718	3746	960	0,09742	0,1389	0,0337	0,04	-0,11
Дебіторська заборгованість за продукції, товари, роботи, послуги	96723	102636	112148	3,4668	3,8059	3,9341	0,34	0,13
Поточні фінансові інвестиції	361752	374211	400002	12,9661	13,876	14,032	0,91	0,16
Готівка	38	55	24	0,00136	0,002	0,0008	0,00	0,00
Рахунки в банках	135284	96684	109098	4,84892	3,5852	3,8271	-1,26	0,24
III. Необоротні активи	-	-	-	-	-	-	-	-

З таблиці 2.2 можна зазначити, що протягом періоду, який було досліджено, значущих змін у структурі активів "ПЗУ Україна" не відбулося. Однак варто відзначити збільшення частки перестраховування у страхових резервах. Це, ймовірно, пов'язане з поширенням пандемії та підвищеною ступенем непередбачуваності макроекономічної ситуації у період кризи, що її викликала. Зміни в частках фінансових інвестицій не є значущими і можуть бути результатом їх переоцінки.

Для кращого розуміння динаміки структурних змін у активах страхової компанії "ПЗУ Україна" у 2022 році, можна зобразити це графічно (рисунки 2.1).

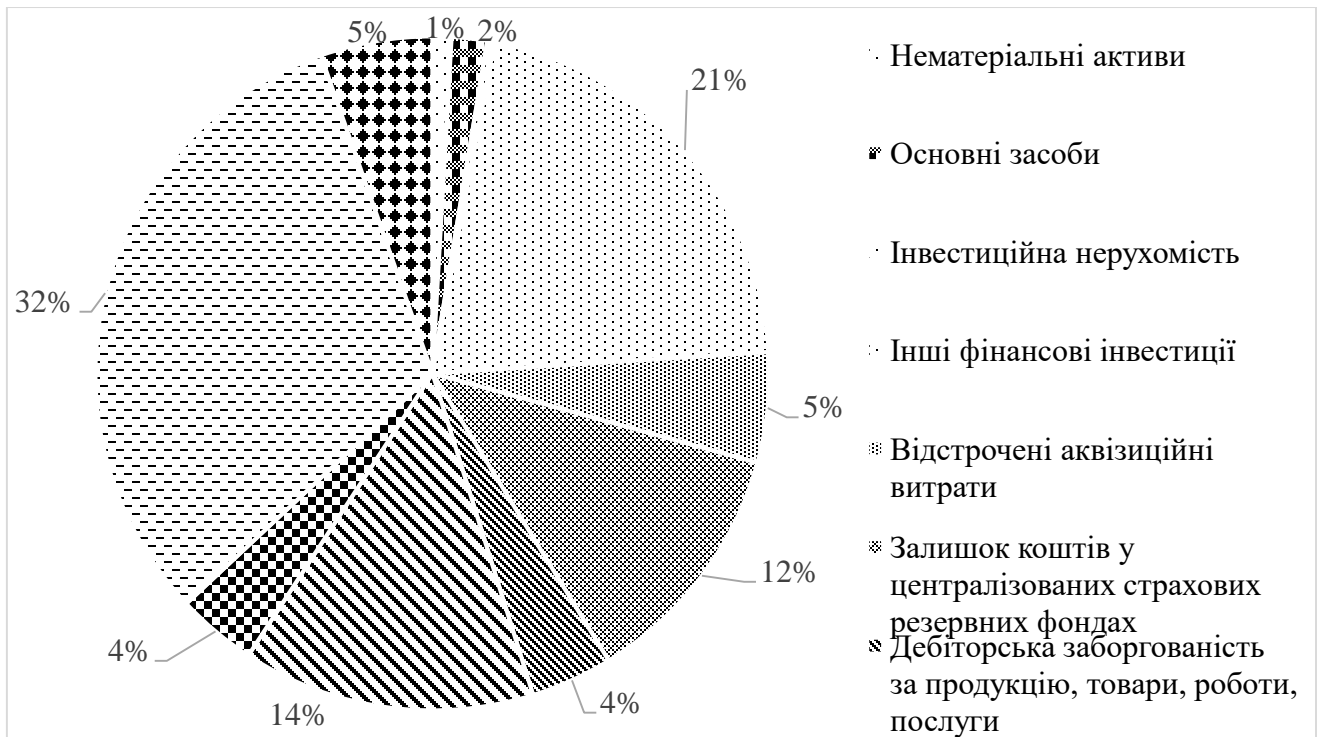

Рис. 2.1. Структура активів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна» за 2022 рік

Варто відзначити відносно низьку частку дебіторської заборгованості у структурі активів, що є позитивним сигналом для фінансової стійкості та надійності страхової компанії. Доцільно виділити досить вагомий вплив на такі фактори:

1. покращення ліквідності;
2. зменшення ризику несплати;
3. ефективність управління ризиками;
4. покращення довіри.

Це сприяє її успішній діяльності та конкурентоспроможності на ринку страхування.

Проведемо горизонтальний аналіз пасивів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна» (табл. 2. 3).

Таблиця 2.3 - Горизонтальний аналіз пасивів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна»

Пасив	Роки			Абсолютна змінна		Темпи змін, %		Темпи приросту, %	
	2020	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
I. Власний капітал, усього, в т.ч:	567960	794796	825473	226836	30677	139,94	103,86	39,94	3,86
Зареєстрований капітал	19407	19407	19407	0	0	100,00	100,00	0,00	0,00
Додатковий капітал	426622	426622	426622	0	0	100,00	100,00	0,00	0,00
Резервний капітал	11005	16368	25441	5363	9073	148,73	155,43	48,73	55,43
Нерозподілений капітал	-206644	-59806	-73912	146838	-14106	28,94	123,59	-71,06	23,59
II. Довгострокові зобов'язання, усього, в т.ч:	1619028	1354488	1643997	-264540	289509	83,66	121,37	-16,34	21,37
Інші довгострокові зобов'язання	200	22	0	-178	-22	11,00	0,00	-89,00	-100,00
Страхові резерви	1618828	1354466	1596531	-264362	242065	83,67	117,87	-16,33	17,87
III. Короткострокові зобов'язання усього, в т.ч:	602994	547475	381195	-55519	-166280	90,79	69,63	-9,21	-30,37
Поточна кредиторська заборгованість за:									
довгостроковими зобов'язаннями	583	218	19	-365	-199	37,39	8,72	-62,61	-91,28
товари, роботи та послуги	432522	387366	223411	-45156	-163955	89,56	57,67	-10,44	-42,33
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	79804	79028	81517	-776	2489	99,03	103,15	-0,97	3,15
Баланс	2789982	2696759	2850665	-93223	153906	96,66	105,71	-3,34	5,71

Зміни у пасиві балансу також відображають значний ріст резервів страхової компанії, що може бути результатом нестабільної економічної ситуації в Україні та світі протягом аналізованого періоду.

Слід зазначити значний спад обсягу поточної кредиторської заборгованості компанії за всіма її видами, що свідчить про стійкий фінансовий стан компанії.

Для отримання більш наочного уявлення про зміну активів та пасивів страхової компанії "ПЗУ Україна" протягом усього досліджуваного періоду, описані вище тенденції можна відобразити на графіку (рисунок 2.2).

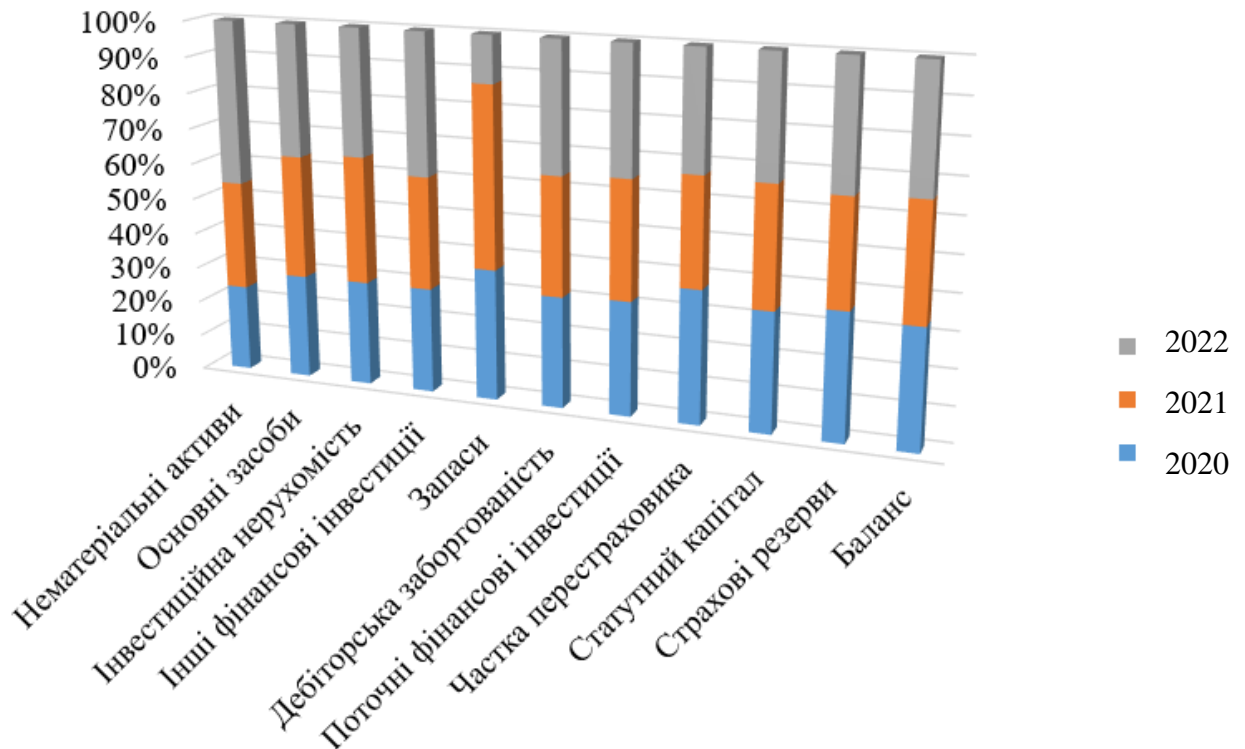

Рис. 2.2. Динаміка зміни активів та пасивів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна»

Для проведення вертикального аналізу пасивів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна» було використано річну фінансову звітність за 2020, 2021 та 2022 роки (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 - Вертикальний аналіз пасивів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна»

Пасив	Роки			Частка, %			Зміни в структурі, %	
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2021	2022
I. Власний капітал, усього, в т.ч:	567960	794796	825473	20,3571	29,472	28,957	9,12	-0,52
Зареєстрований капітал	19407	19407	19407	0,6956	0,7196	0,6808	0,02	-0,04
Додатковий капітал	426622	426622	426622	15,2912	15,82	14,966	0,53	-0,85
Резервний капітал	11005	16368	25441	0,39445	0,607	0,8925	0,21	0,29
Нерозподілений капітал	-206644	-59806	-73912	-7,4066	-2,2177	-2,5928	5,19	-0,38
II. Довгострокові зобов'язання, усього, в т.ч:	1619028	1354488	1643997	58,0301	50,227	57,671	-7,80	7,44
Інші довгострокові зобов'язання	200	22	0	0,00717	0,0008	0	-0,01	0,00
Страхові резерви	1618828	1354466	1596531	58,0229	50,226	56,006	-7,80	5,78
III. Короткострокові зобов'язання усього, в т.ч:	602994	547475	381195	21,6128	20,301	13,372	-1,31	-6,93
Поточна кредиторська заборгованість за:								
довгостроковими зобов'язаннями	583	218	19	0,0209	0,0081	0,0007	-0,01	-0,01
товари, роботи та послуги	432522	387366	223411	15,5027	14,364	7,8372	-1,14	-6,53
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	79804	79028	81517	2,86038	2,9305	2,8596	0,07	-0,07

Розглядаючи подані у таблиці дані, можна відзначити, що відносний обсяг власного капіталу складає лише третину загальних пасивів. Однак для страхової компанії це є нормальним явищем і обумовлено особливостями її функціонування.

На момент завершення аналізованого періоду, страхові резерви складають значну частину пасивів. Це свідчить про наявність у компанії значної суми коштів, призначених для виплати страхових відшкодувань, і також є індикатором її високої фінансової стійкості.

Для того, щоб краще розуміти зміну структури пасивів страхової компанії «ПЗУ Україна» за 2022 рік, описане вище можна представити графічно (рис. 2.3).

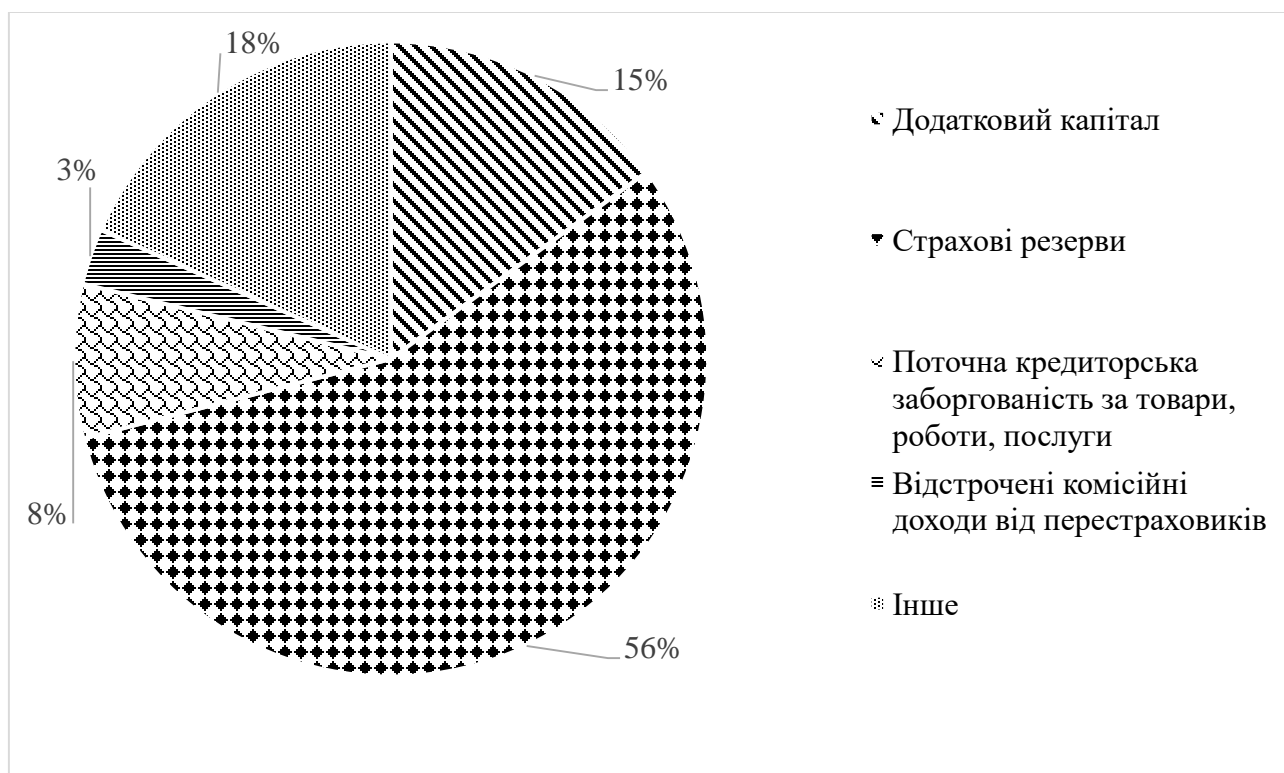

Рис. 2.3. Структура пасивів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна» за 2022 рік

Аналізуючи результати горизонтального і вертикального аналізу фінансового стану ПрАТ "Страхова компанія «ПЗУ Україна» за 2020, 2021 та 2022 роки, можна сформулювати наступні висновки:

1. Компанія демонструє відносно низький відсоток довгострокових фінансових інвестицій. Це може вказувати на те, що вона більше акцентує увагу на короткострокових інвестиціях. Ймовірно, це рішення було обумовлене економічною кризою, спричиненою пандемією та війною, і компанія намагалася знизити свій ризиковий профіль. З метою зменшення ризику також було збільшено частку перестраховика в страхових резервах.

2. Відсоток дебіторської заборгованості є відносно низьким, що свідчить про ефективну кредитну політику та політику стягнення компанії. Це позитивний сигнал, який свідчить про те, що компанія вміє ефективно керувати своєю кредитною діяльністю і уникати неплатоспроможності клієнтів.

3. Висока частка страхових резервів у пасивах свідчить про задовільний рівень фінансової стійкості страховика. Це свідчення того, що компанія має достатньо коштів, призначених для виплати страхових відшкодувань і відповідає своїм фінансовим зобов'язанням.

У цілому, ці висновки підкреслюють стійкість та раціональний підхід ПрАТ "Страхова компанія «ПЗУ Україна» до управління своїми фінансами та ризиками.

Для проведення компетентної оцінки фінансового стану страхової компанії необхідно не лише виконати аналіз горизонтальний та вертикальний, але й використовувати коефіцієнтний аналіз. Цей вид аналізу дозволяє оцінити як загально визнані показники ліквідності та рентабельності, які стандартизовані для всіх підприємств, так і специфічні для страхових компаній показники.

Для групування активів та пасивів страхової компанії за рівнем ліквідності, був проведений аналіз Балансу за 2020, 2021 та 2022 роки (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 - Групи активів та пасивів ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна» за рівнем ліквідності

<i>Групи активів</i>	<i>2020 р.</i>	<i>2021 р.</i>	<i>2022 р.</i>
Найбільш ліквідні активи (А1)	497074	470950	509124
Швидкореалізовані активи (А2)	311264	369504	232663
Повільно реалізовані активи (А3)	32916	28521	28534
Важкореалізовані активи (А4)	927793	996070	1179616
<i>Групи пасивів</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
Найбільш термінові зобов'язання (П1)	602994	547475	381195
Короткострокові пасиви (П2)	35461	33183	36233
Довгострокові пасиви (П3)	1619028	1354488	1643997
Постійні пасиви (П4)	927793	996070	1179616

Оперуючи цими даними можемо визначити ключові показники ліквідності компанії протягом аналізованого періоду (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 - Показники ліквідності ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна»

Показники	Роки			Відносна зміна, %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2020 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,779	0,811	1,220	4,1	56,6
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,266	1,447	1,777	14,2	40,3
Коефіцієнт покриття	1,318	1,497	1,845	13,5	39,9

За даними таблиці можна спостерігати постійний ріст значень показників ліквідності протягом періоду дослідження. Ця позитивна тенденція може бути

пояснена збільшенням обсягу поточних фінансових інвестицій компанії, яке використовується для формування страхових резервів в умовах кризи. Це обумовлено тим, що страхова компанія повинна бути готовою в будь-який момент виконати свої фінансові зобов'язання.

Для більш глибокої оцінки фінансового стану страхової компанії рекомендується провести аналіз показників рентабельності та інших фінансових коефіцієнтів (табл. 2.7).

Показник рентабельності для страхової компанії може бути вимірний різними способами, залежно від того, які аспекти її фінансової діяльності вас цікавлять. Основні види рентабельності включають [27, с. 590]:

1. Рентабельність від операційної діяльності (Операційна рентабельність) вимірює прибуток, який компанія отримує від своєї основної страхової діяльності відносно загальних витрат на її проведення. Формула для розрахунку: $(\text{Прибуток від операцій} / \text{Загальні витрати}) * 100\%$.

2. Чиста рентабельність (Чистий прибуток до виручки): Цей показник враховує загальний прибуток компанії після врахування всіх витрат і податків та відображає його відносно доходів від страхової діяльності. Формула: $(\text{Чистий прибуток} / \text{Виручка від страхової діяльності}) * 100\%$.

3. Рентабельність активів (ROA) вказує, який прибуток компанія здійснює від усіх своїх активів. Формула: $(\text{Чистий прибуток} / \text{Загальна вартість активів}) * 100\%$.

4. Рентабельність власного капіталу (ROE) - відображає прибуток, який компанія отримує від інвестованого в неї власного капіталу. Формула: $(\text{Чистий прибуток} / \text{Власний капітал}) * 100\%$.

5. Рентабельність підписаних страхових полісів - визначає прибуток, який компанія отримує від підписаних страхових полісів відносно загального обсягу страхових премій. Формула: $(\text{Прибуток від підписаних полісів} / \text{Загальний обсяг страхових премій}) * 100\%$.

Таблиця 2.7 - Коефіцієнтний аналіз ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна», 2022 р.

Показник	Значення
Валові премії	1 753 576
Премії, передані у перестраховання	655 495
Рівень перестраховання, %	37,4
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	403 396
Страхові виплати	687 113
Страхові виплати перестраховиків	283 717
Рівень виплат, %	39,18
Рівень виплат чистий, %	36,74
Рівень виплат перестраховиків, %	43,28
Валовий прибуток	575 462
Відношення валового прибутку до валових премій, %	32,8
Інші операційні доходи	170 629
Частка комісійних винагород від перестраховиків, %	26,0
Загальні витрати на ведення справи	714 329
Частка витрат на ведення справи у валових преміях, %	40,7
Адміністративні витрати	229 182
Витрати на збут	449 620
Інші операційні витрати	35 527
Частка адміністративних витрат у витратах на страхову діяльність, %	32,08
Частка витрат на збут у витратах на страхову діяльність, %	62,94
Частка інших операційних витрат у витратах на страхову діяльність, %	4,97
Фінансовий результат від страхової діяльності	22 066
Маржа прибутку від операційної діяльності, %	1,26
Рентабельність страхової діяльності, %	1,97
Прибуток від інвестиційної діяльності	84 645
Інвестиційна нерухомість	9 804
Інші фінансові доходи	84 658
Рентабельність інвестиційної діяльності, %	6,267
Чистий прибуток/збиток	9 517
Маржа чистого прибутку, %	0,54

З таблиці видно, що рівень перестраховання є високим, що свідчить про активне використання компанією перестраховання як засобу управління ризиками. У той же час високий рівень чистих виплат вказує на те, що компанія відшкодовує значну частину своїх страхових премій у формі страхових виплат.

Ставка виплат перестраховика є відносно високою, що свідчить про те, що компанія значною мірою покладається на перестраховання для здійснення страхових виплат.

Співвідношення між валовим прибутком і валовими преміями є відносно низьким, вказуючи на те, що компанія не отримує високих прибутків від своїх страхових премій.

Рентабельність страхової діяльності є відносно високою, свідчаючи про прибутковість компанії. Ці висновки можна зробити, аналізуючи операційну маржу та відношення чистого прибутку до валових страхових премій.

Рентабельність інвестиційної діяльності відносно низька, вказуючи на те, що підприємство не отримує високого прибутку від своїх інвестицій.

Також слід відзначити, що висока частка адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат відносно валових страхових премій свідчить про великі операційні витрати компанії. Ймовірно, такий високий рівень витрат на ведення бізнесу обмежує можливість досягнення вищого рівня рентабельності.

Отже, показники рентабельності важливі для оцінки ефективності фінансової діяльності страхової компанії і її здатності генерувати прибуток від страхової діяльності та інших інвестицій. Вони допомагають інвесторам, аналітикам та управлінцям приймати рішення та оцінювати фінансовий ризик.

2.2 Аналіз платоспроможності ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»

Платоспроможність страхової компанії включає в себе її здатність в будь-який момент виконувати фінансові зобов'язання відповідно до законодавства і укладених угод. Ця здатність особливо важлива щодо страхових угод, де компанія бере на себе фінансові зобов'язання перед страхувальниками.

Платоспроможність страхової компанії означає її здатність у будь-який час виконувати свої зобов'язання в повному обсязі. Іншими словами, це означає, що загальна вартість активів компанії перевищує або дорівнює загальній вартості її зобов'язань. Оцінка платоспроможності ґрунтується на аналізі структури та обсягу активів компанії.

Основним показником фінансової надійності та платоспроможності страхової компанії є її активи, які включають в себе інвестиції в цінні папери, нерухомість, банківські рахунки і депозити. Ці активи фінансуються за рахунок різних джерел, таких як статутний капітал, резервний капітал, технічні резерви та прибуток.

Загальна платоспроможність компанії визначається відповідністю між активами та зобов'язаннями, і вона є ключовим аспектом її стабільності та надійності в галузі страхування.

Отже, платоспроможність є ключовим показником в оцінці фінансової стійкості страховика з точки зору страхувальників. Страхова компанія вважається неплатоспроможною, якщо її активи недостатні або недоступні у конкретний момент для виплати страхових відшкодувань у випадку страхового події. Рівень платоспроможності страховика визначається відповідністю обсягу сформованих страхових резервів.

Забезпечення платоспроможності страховиків регулюється законодавством України, зокрема, статтею 31 Закону "Про страхування" [26]. Ця

стаття встановлює обов'язок страховиків дотримуватись наступних умов для забезпечення платоспроможності:

1. Наявність оплаченого статутного капіталу та існування гарантійного фонду страховика.
2. Створення достатніх страхових резервів, які забезпечують належні виплати страхових сум та страхових компенсацій у майбутньому.
3. Перевищення фактичного рівня платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним рівнем платоспроможності.

Ці заходи спрямовані на забезпечення фінансової стійкості страхових компаній та їх здатності виконувати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками у будь-який момент часу.

На будь-яку дату фактичний рівень платоспроможності страховика повинен бути вищим ніж розрахунковий нормативний рівень платоспроможності. Поняття "запас платоспроможності" є синтетичним показником, який узагальнює різні аспекти діяльності страховика, такі як обсяг власного капіталу, сума зібраних страхових премій і виплачених страхових відшкодувань, рівень участі перестраховиків у портфелі страхових полісів і обсяги страхових резервів.

Однак цей показник не враховує всі аспекти діяльності страхової компанії, такі як обсяг страхових виплат за окремими страховими угодами за поточний період, ризик на кожного страхувальника, адекватність страхових резервів, ліквідність активів і інші. Тому цей показник використовується разом з іншими фінансовими показниками для оцінки фінансової надійності страховика.

Для визначення розрахункового нормативного рівня платоспроможності страховика за період з 2020 по 2022 рік, використовується метод розрахунку на основі страхових премій (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 - Розрахунок нормативного рівня платоспроможності страховика за період з 2020 по 2022 рік, тис.грн

Метод розрахунку за страховими преміями			Метод розрахунку за страховими виплатами		
2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
(1120361 – (601495 x 0,5)) x 0,18 =	(1287 795 – (625754 x 0,5)) x 0,18 =	(1516 950 – (715747 x 0,5)) x 0,18 =	(314406 – (162986,8 x 0,5)) x 0,26 =	(453770 – (219103 x 0,5)) x 0,26 =	(562564 – (298782 x 0,5)) x 0,26 =
147 530,4	175 485,2	208 633,8	60 557,3	89 496,8	107 424,9

Отже, нормативний рівень платоспроможності може бути обґрунтовано використанням величин, які були розраховані на основі зібраних страхових премій, оскільки ці значення перевищують значення, які були розраховані на основі виплачених страхових відшкодувань.

Для визначення маржі платоспроможності досліджуваної страхової компанії за період з 2020 по 2022 рік, були враховані обсяги статутного капіталу, страхових резервів і результати розрахунку фактичного та нормативного запасу платоспроможності для ПАТ "Страхова компанія "ПЗУ Україна", які наведені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 - Основні показники забезпечення платоспроможності ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»

Показник	Роки			Зміна (+,-)	
	2020	2021	2022	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Статутний капітал	19407	19407	19407	0	0

Продовження табл. 2.9

Страхові резерви	1618828	1354466	1596531	-264362	242065
Фактичний запас платоспроможності	227100	255462	730870	28362	475408
Нормативний запас платоспроможності	147530,4	175485,2	208633,8	27954,8	33148,6
Маржа платоспроможності	79569,6	79976,8	522236,2	407,2	442259,4

Інформація, представлена у таблиці 2.9, вказує на те, що протягом періоду з 2020 по 2022 роки страхова компанія, яку ми аналізуємо, мала перевищення фактичного рівня платоспроможності над нормативним рівнем. Це свідчить про високу ступінь платоспроможності цієї компанії.

Спостерігаємо зниження розміру страхових резервів у 2022 році до 2021 року на 22297 тис.грн. Це може мати різні наслідки і значення, в залежності від конкретних обставин та мотивів заходу. Ось кілька можливих інтерпретацій цього явища:

1. покращення фінансової стійкості – це може бути позитивним сигналом і свідчити про те, що компанія вважає, що її фінансова стійкість покращилася. Ризики витрат на відшкодування зменшилися і тому може зменшити розмір резервів.

2. Покращення управління ризиками, тобто компанія покращила свою здатність управляти ризиками. Це може бути результатом кращої оцінки ризиків, вдосконаленої стратегії перестраховування або інших заходів для зменшення можливих збитків.

3. Фінансова стратегія. Зменшення розміру страхових резервів може бути частиною фінансової стратегії компанії. Наприклад, компанія може

використовувати ці кошти для інших інвестицій, виплати дивідендів акціонерам або для покриття інших фінансових зобов'язань.

4. Підозри про надмірність резервів. Така ситуація може виникнути внаслідок аналізу, який показав, що попередні резерви були надмірними і перевищували реальні ризики. У такому випадку, компанія може вирішити зменшити резерви до більш адекватного рівня.

5. Регуляторні вимоги. Зниження резервів може також відбуватися відповідно до регуляторних вимог і стандартів, які визначають мінімальні рівні страхових резервів для страхових компаній.

Важливо враховувати, що зниження розміру страхових резервів має бути обґрунтованим і відповідати дійсним фінансовим ризикам та обов'язкам компанії перед страхувальниками. Незаслужене зниження резервів може стати джерелом проблем у майбутньому, якщо виникнуть несподівані витрати на відшкодування збитків.

Адекватне дослідження фінансового стану страхової компанії вимагає аналізу її страхового портфеля, оскільки це дозволить більш детально розглянути і зрозуміти її внутрішню стратегію та підходи до страхування (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 - Страховий портфель ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна» у 2022 році

Вид страхування	Премії	Частка страхових премій, %	Виплати	Частка страхових виплат, %	Рівень виплат, %
Агрострахування	137806	7,89	107212	15,60	77,80
Добровільне медичне	169135	9,69	96957	14,11	57,33
ЦВВНТЗ	327339	18,75	173695	25,28	53,06
КАСКО	412740	23,64	190534	27,73	46,16
Обов'язкове авіастрахування	14246	0,82	4269	0,62	29,97
Страхування майна	164038	9,40	46700	6,80	28,47
Зелена картка	108841	6,23	29339	4,27	26,96
Добровільне ЦВВНТЗ	23403	1,34	5415	0,79	23,14
Страхування туристів	196166	11,24	29238	4,26	14,90
Страхування вантажів і багажу	28706	1,64	1096	0,16	3,82
Страхування фінансових ризиків	28668	1,64	823	0,12	2,87
Страхування від нещасних випадків	68328	3,91	1342	0,20	1,96
Страхування здоров'я на випадок хвороби	5957	0,34	99	0,01	1,66
Інші види	60073	3,44	394	0,06	0,66
АвіаКАСКО	434	0,02	0	0,00	0,00
Морське страхування	48	0,00	0	0,00	0,00
Разом	1745928	100,00	687113	100,00	39,36

Візуально представити структуру страхових премій можна за допомогою секторальної діаграми (рис. 2.4).

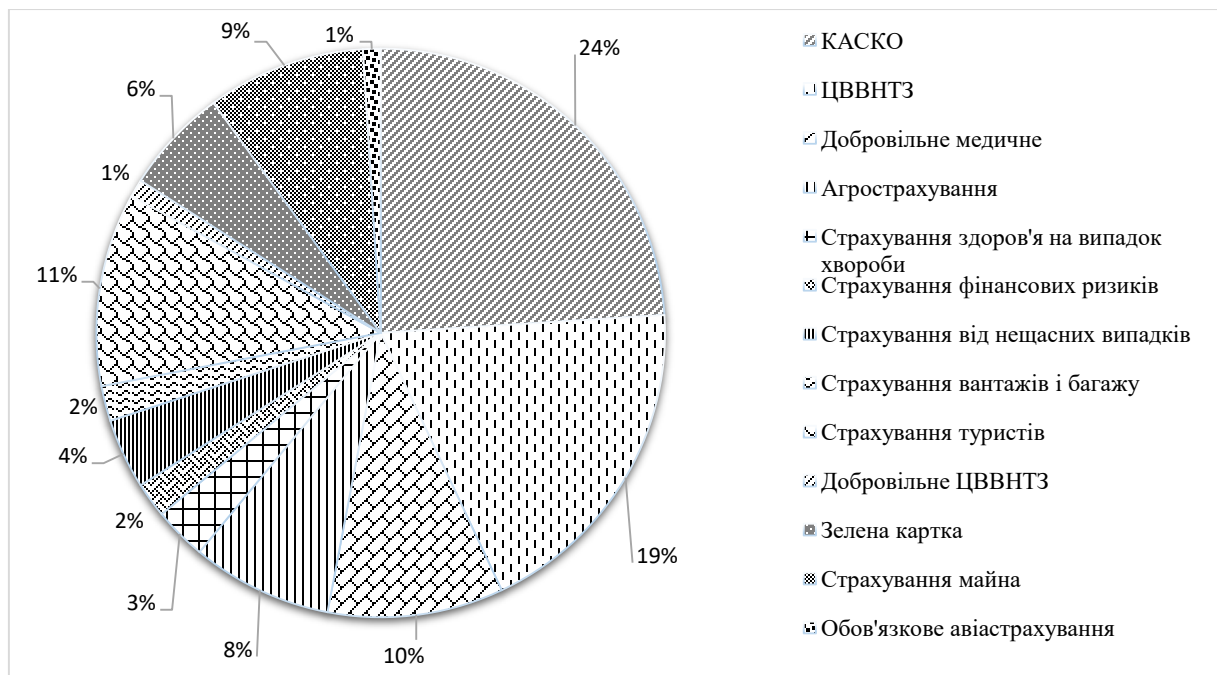

Рис. 2.4. Структура страхових премій ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна» за 2022 рік

Середні виплати страхової компанії "PZU Україна" трохи перевищують ринковий середній рівень, що є позитивним показником. Додатково, компанія випередила ринок у сферах страхування сільськогосподарської продукції, добровільного медичного страхування та обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів, де виплати перевищують 50%. Не зважаючи на це, агентські винагороди за цими видами страхування залишаються на помірно низькому рівні, що дозволяє компанії досягти прибутковості у 2022 році. Ці факти свідчать про те, що відповідно до стратегії компанії, ці сфери є пріоритетними.

Проте компанія показала нижчі за середні ринкові показники виплат за страхуванням по Зеленій картці, страхуванням здоров'я на випадок хвороби та страхуванням фінансових ризиків. Ці рівні платежів свідчать про те, що компанії необхідно зосередитися на вдосконаленні своїх процесів і стратегій у цих сферах, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку.

2.3 Оцінка фінансової надійності страхової компанії

Фінансова надійність страховика - це здатність страхової компанії виконувати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками в умовах негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Методика оцінки фінансової надійності ґрунтується на аналізі фінансових показників страхової компанії. Ця методика розроблена Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України (наразі - Нацкомфінпослуг) та затверджена Рекомендаціями щодо аналізу діяльності страховиків у вигляді тестів раннього попередження від 17 березня 2005 року № 3755.

У цьому контексті, оцінка фінансової стійкості ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» за 2020-2022 роки передбачає аналіз таких фінансових показників компанії:

- рівень платоспроможності;
- збалансованість страхового портфеля;
- якість активів;
- рівень інвестиційних доходів;
- ефективність управління витратами.

Аналіз цих показників дозволить оцінити, чи відповідає фінансовий стан ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» вимогам, встановленим законодавством України.

Для розрахунку тестів раннього попередження ми будемо використовувати дані річної фінансової звітності страховика, складеної відповідно до Порядку складання звітних даних страховиків.

Ці тести включають в себе аналіз таких фінансових показників страховика: власний капітал, активи, система перестраховування, обсяги страхових резервів, показники дохідності, показники ліквідності.

Результатом розрахунку буде оцінка фінансової надійності страховика у відповідний період за кожним показником та загалом.

Фактична оцінка кожного показника визначається шляхом порівняння його значення з відповідною шкалою значень. Загальна оцінка визначається як сума фактичних оцінок за окремими показниками, помножених на відповідні вагові коефіцієнти.

Використовуючи дані фінансової звітності, визначимо показники фінансової надійності досліджуваного страховика відповідно до обраної нами методики. Результати розрахунків запишемо в таблицю 2.11.

Таблиця 2.11 - Фактичні показники фінансової надійності ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» за 2020-2022 рр., %

Показник	Метод розрахунку	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Коефіцієнт
1	2	3	4	5	6
Показник дебіторської заборгованості	$ПДЗ = 100 \times (\text{Дебіторська заборгованість}) / (\text{Капітал})$	93,1	116,9	39,1	0,1
Показник ліквідності активів	$ПЛА = 100 \times (\text{Високоліквідні активи}) / (\text{Зобов'язання})$	6,3	25,5	23,9	0,06
Показник ризику страхування	$ПРС = 100 \times (\text{Сума чистих премій завсіма полісами}) / (\text{Капітал})$	228,5	259,2	109,6	0,18
Зворотний показник платоспроможності	$ЗПП = 100 \times (\text{Загальна сума зобов'язань}) / (\text{Капітал})$	163,9	136,1	77,9	0,06
Показник доходності	$ПД = 100 \times (\text{Чистий прибуток}) / (\text{Капітал})$	26,4	9,6	6,1	0,06
Показник обсягів страхування (андерайтингу)	$ПА = 100 \times (\text{Виплати і витрати}) / (\text{Сума зароблених премій})$	66,6	75,2	77,1	0,06
Показник змін у капіталі	$ПЗК = 100 \times (\text{Капітал (t)}) / (\text{Капітал(t-1)} - 1)$	151,7	112,5	286,1	0,06
Показник змін у сумі чистих премій	$ПЗЧП = 100 \times ((\text{Сума чистих премій(t)}) / (\text{Сума чистих премій (t-1)}) - 1)$	124,8	127,6	119,0	0,06
Показник незалежності від перестраховання	$ПНП = 100 \times (\text{Чиста сума премій}) / (\text{Валова сума премій})$	46,3	51,4	50,1	0,18
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	$ПВРК = 100 \% \times (\text{Чисті страхові резерви}) / (\text{Капітал})$	128,8	152,8	66,6	0,16

Для того, щоб визначити загальний рівень фінансової надійності страховика, необхідно оцінити його за кожним з показників, які входять до складу тестів раннього попередження.

Кожна оцінка визначається шляхом порівняння значення показника з відповідною шкалою значень. Вагові коефіцієнти відображають важливість кожного показника для оцінки фінансової надійності страховика.

Загальна оцінка фінансової надійності страховика визначається як сума фактичних оцінок за окремими показниками, помножених на відповідні вагові коефіцієнти.

У таблиці 2.12 представлені результати розрахунку загальної оцінки фінансової надійності страхової компанії ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» за 2020-2022 роки.

Таблиця 2.12 - Оцінка рівня фінансової надійності ПрАТ СК «ПЗУ Україна» за 2020-2022 рр.

Показник	Фактична оцінка показників			Фактичне значення, скориговане на коефіцієнт		
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
1	2	3	4	5	6	7
Показник дебіторської заборгованості	3	4	1	0,12	0,16	0,04
Показник ліквідності активів	4	4	4	0,4	0,4	0,4
Показник ризику страхування	3	3	2	0,18	0,18	0,12
Зворотний показник платоспроможності	2	2	1	0,36	0,36	0,18
Показник доходності	2	3	3	0,12	0,18	0,18
Показник обсягів страхування	2	2	2	0,12	0,12	0,12
Показник змін у капіталі	1	1	1	0,06	0,06	0,06
Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	1	1	1	0,06	0,06	0,06
Показник незалежності від перестраховання	2	1	1	0,36	0,18	0,18
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	4	4	2	0,64	0,64	0,32
Загальна оцінка	x	x	x	2	2	1

Згідно з даними таблиці, страхова компанія отримала рівень фінансової стійкості «2» (задовільна) у 2020-2021 роках та «1» (висока) у 2022 році.

Це означає, що фінансові показники компанії знаходилися на середньому рівні в період 2020-2021 років та на високому рівні у 2022 році.

Рейтингова оцінка [29] є важливим фактором для підвищення фінансової стійкості страхової компанії, оскільки вона допомагає:

- страховикам приймати обґрунтовані рішення про співпрацю з іншими страховиками;
- інвесторам оцінювати ризики інвестицій у страхові компанії;
- страхувальникам: ухвалювати рішення про вибір страховика.

Процес рейтингової оцінки складається з декількох етапів:

1. Збір інформації: страхова компанія надає рейтинговому агентству всю необхідну інформацію про свою діяльність, включаючи фінансову звітність, анкету та інші документи.

2. Аналіз інформації: рейтингове агентство аналізує отриману інформацію та оцінює фінансову стійкість страхової компанії.

3. Присвоєння рейтингу: на основі проведеного аналізу рейтингове агентство присвоює страховій компанії рейтинг.

На першому етапі страхова компанія повинна надати рейтинговому агентству наступну інформацію:

- Фінансова звітність за останні два роки.
- Анкета, яка містить інформацію про діяльність страхової компанії, включаючи:

- величину внесків і виплат кожної з філій компанії;
- способи поширення полісів;
- основних власників компанії;
- перестрахову політику;
- найбільші виплати компанії за останні п'ять років і участь в них перестраховиків;
- інформацію про основних клієнтів компанії;
- види страхової діяльності, за якими укладені договори;
- період діяльності на ринку;

- участь компанії в програмах і пулах.

На наступному етапі рейтингове агентство аналізує зібрану інформацію. Для цього воно використовує спеціальні методики, які дозволяють оцінити фінансову стійкість страхової компанії з урахуванням всіх важливих факторів.

Аналіз інформації триває один місяць. Після цього рейтингове агентство готує рейтинговий звіт, який містить оцінку фінансової стійкості страхової компанії. За регламентом рейтингове агентство зобов'язане надати рейтинговий звіт компанії, яка проходила процедуру рейтингової оцінки.

Узгодження рейтингового звіту з компанією є важливим етапом рейтингової оцінки. Мета цього узгодження не в тому, щоб підігнати результати під бажані компаніїю, а в тому, щоб обговорити з її представниками спірних питань, що виникли в процесі роботи.

Рейтингове агентство не має права оприлюднювати будь-які відомості щодо компанії, отримані під час процедури рейтингової оцінки, а також сам привласнений рейтинг без дозволу компанії.

Компанія може відмовитися від оприлюднення рейтингу, навіть якщо вона погоджується з висновками агентства. У цьому випадку конфіденційною залишається і сама інформація про те, що дана компанія проходила процедуру рейтингової оцінки.

Рейтинг надійності страхових компаній є важливим інструментом, який допомагає страховим компаніям попередити банкрутство. Рейтинг надає страховим компаніям інформацію про їхнє фінансове становище та ризики банкрутства. Ця інформація допомагає страховим компаніям, які займають нижні поверхи рейтингу, розробити антикризові заходи для покращення свого фінансового становища.

Крім того, рейтинг надійності страхових компаній інформує потенційних і наявних страхувальників про становище страховиків на ринку. Ця інформація

може призвести до перерозподілу фінансових потоків від менш стійких страхових компаній до більш стійких.

В таблиці 2.13 наведемо дані рейтингу страхових компаній України за 2022 рік за основними показниками діяльності [22, 23, 29].

Таблиця 2.13 - Рейтинг страхових компаній України за 2022 рік

Страхова компанія	Рейтингова оцінка			
	Валові страхові премії	Активи	Страхові резерви	Рейтинг надійності
ПрАТ «СК «Уніка»	1	1	10	4
ПрАТ «СК «АХА Страхування»	2	4	4	4
ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»	3	2	13	12
ПрАТ «СК «ПЗУ Україна»	4	5	3	4
ПрАТ «ТАС СГ»	5	6	5	6
ПрАТ «СК «Інго Україна»	6	3	1	4
ПрАТ «СК «Провідна»	7	11	11	9
ПрАТ «СК «Кредо»	8	8	6	9
ПрАТ «СК «Українська страхова група»	9	10	7	9
ПрАТ «СК «Універсальна»	10	12	14	7

Згідно з даними таблиці 2.13, станом на кінець 2022 року страхова компанія ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» займала четверте місце в рейтингу фінансової надійності вітчизняних страховиків з ризикового страхування.

Враховуючи, що в Україні станом на кінець 2022 року здійснювало діяльність 128 страхових компаній з ризикового страхування, це є хорошою позицією на національному страховому ринку.

Страхова компанія ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» у період 2020-2022 років демонструвала позитивні тенденції у розвитку. Основні показники діяльності компанії зростали, незважаючи на негативний вплив зовнішніх факторів. На кінець 2022 року компанія мала високий рівень фінансової надійності, але для подальшого ефективного функціонування необхідно вдосконалити оцінку та забезпечення фінансової надійності.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ НАДІЙНІСТЮ ПРАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ» «ПЗУ УКРАЇНА»

3.1. Заходи щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками для підвищення її фінансової надійності

Фінансова надійність страхової компанії залежить від її здатності ефективно управляти фінансовими ризиками. Для підвищення фінансової надійності страхової компанії необхідно вдосконалити управління її фінансовими ризиками.

Фінансові ризики є невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства, в тому числі і страхової компанії. Неефективне управління фінансовими ризиками може призвести до виникнення фінансових труднощів, а в крайньому випадку - до банкрутства страхової компанії.

Фінансова надійність страхової компанії - це її здатність виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками. Ефективне управління фінансовими ризиками є одним з ключових факторів формування фінансової надійності страхової компанії.

Ефективне управління фінансовими ризиками дозволяє страховій компанії:

- Знизити ймовірність настання фінансових труднощів.
- Забезпечити достатні фінансові ресурси для виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками.
- Покращити фінансові показники діяльності.

Для того щоб ефективно управляти фінансовими ризиками, страхова компанія повинна мати ефективну систему управління ризиками. Така система повинна включати в себе наступні елементи:

- Ідентифікація та оцінка фінансових ризиків.
- Розробка заходів щодо управління фінансовими ризиками.
- Впровадження заходів щодо управління фінансовими ризиками.
- Контроль ефективності управління фінансовими ризиками.

Ідентифікація та оцінка фінансових ризиків є першим етапом управління ризиками. На цьому етапі страхова компанія повинна визначити всі потенційні фінансові ризики, яким вона піддається. Після цього необхідно оцінити ймовірність настання кожного ризику та його можливі наслідки.

Розробка заходів щодо управління фінансовими ризиками є наступним етапом управління ризиками. На цьому етапі страхова компанія повинна розробити заходи, які допоможуть їй зменшити ймовірність настання фінансових ризиків або зменшити їх можливі наслідки.

Впровадження заходів щодо управління фінансовими ризиками є третім етапом управління ризиками. На цьому етапі страхова компанія повинна впровадити розроблені заходи.

Контроль ефективності управління фінансовими ризиками є останнім етапом управління ризиками. На цьому етапі страхова компанія повинна оцінити ефективність впроваджених заходів і в разі необхідності внести в них корективи.

Ефективне управління фінансовими ризиками є важливим фактором формування фінансової надійності страхової компанії. страхова компанія, яка ефективно управляє фінансовими ризиками, має більш високі шанси на успішне функціонування в довгостроковій перспективі.

В таблиці 3.1 порівнюються існуючі заходи та запропоновані нові заходи щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії для підвищення її фінансової надійності.

Таблиця 3.1 - Порівняння існуючих заходів та запропонованих нових щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії для підвищення її фінансової надійності

Захід	Існуючий захід	Новий захід	Вигоди нового заходу
Диверсифікація інвестиційного портфеля	Компанія розносить інвестиції між різними активами та географічними регіонами.	Впровадження більш розширеної диверсифікації, включаючи альтернативні інвестиції, такі як криптовалюта та інвестиції в розвинуті та ті, що розвиваються ринки	Зменшення концентрації ризиків, підвищення потенційної доходності
Стратегія ризик-премія	Компанія визначає внутрішні ліміти для рівня прийнятого ризику та обчислює премії для страхових полісів відповідно до ризиків.	Розробка більш складної стратегії ризик-премія, використовуючи передову аналітику та моделі для оцінки ризиків.	Покращена точність ціноутворення, більша прибутковість та керованість ризиками.
Активне управління портфелем	Портфель інвестицій пасивно відстежує індекси ринків.	Впровадження активного управління портфелем, включаючи торгівлю на ринках та використання алгоритмів для миттєвого реагування на ризику.	Можливість заробляти на коливаннях ринку та зниженням втрат.
Збільшення капіталу	Регулярне поповнення капіталу страхової компанії	Залучення додаткового капіталу через емісію акцій або залучення додаткового фінансування від інвесторів.	Збільшення фінансової стійкості та здатності покрити великі збитки
Моніторинг та аналіз ризиків	Використання стандартних методів оцінки ризиків.	Впровадження передових систем моніторингу, які використовують штучний інтелект та аналіз даних для виявлення ризиків в реальному часі	Здатність вчасно реагувати на зміни ризикового середовища та уникнення потенційних криз.

Виходячи з даних таблиці, до можливих заходів щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії можна віднести:

- Впровадження системи управління фінансовими ризиками. Така система повинна включати такі елементи:
 - оцінка фінансових ризиків передбачає визначення видів та величини фінансових ризиків, яким піддається страхова компанія;
 - моніторинг фінансових ризиків - постійне спостереження за змінами фінансових ризиків та їх впливом на фінансовий стан страхової компанії;
 - контроль фінансових ризиків - розробка та реалізація заходів щодо зниження фінансових ризиків;
- розширення диверсифікації страхового портфелю. Це дозволить зменшити концентрацію ризиків у страховому портфелі страхової компанії;
- використання безпечних інструментів інвестування з метою зменшення ризиків втрати фінансових активів страхової компанії;
- підвищення ефективності управління активами та пасивами.

Впровадження цих заходів дозволить страховій компанії:

- раніше виявляти та усувати фінансові ризики;
- зменшити розмір фінансових втрат;
- покращити фінансовий стан страхової компанії.

З розвитком науково-технологічного прогресу рекомендуємо застосовувати інноваційні заходи. Доцільно навести конкретні приклади того, як страхова компанія ПЗУ Україна може використовувати сучасні технології для вдосконалення управління фінансовими ризиками (рис.3.1)

Рис. 3.1. Застосування сучасних технологій для вдосконалення управління фінансовими ризиками у СК «ПЗУ Україна»

Конкретні заходи, які будуть реалізовані страховою компанією ПЗУ Україна, залежатимуть від її індивідуальних потреб і цілей. Однак, використання сучасних технологій може допомогти компанії вдосконалити свою систему управління ризиками та підвищити свою фінансову надійність.

Страхова компанія може використовувати штучний інтелект для аналізу великих обсягів даних, таких як дані про страхові договори, дані про фінансові ринки та дані про природні катаклізми. Це допоможе компанії швидше і точніше оцінювати ризики.

Застосування блокчейну страхова компанія може використовувати для зберігання даних про страхові договори. Це допоможе компанії запобігти шахрайству та іншим фінансовим злочинам.

Страхова компанія може використовувати хмарне сховище для зберігання даних про страхові договори, що надасть можливість заощадити гроші на придбанні та обслуговуванні власних серверів.

Також на нашу думку досить вагомими елементами в управлінні фінансовими ризиками стануть: BigData та розробка інтегрованої системи управління ризиками

Застосування аналітики великих даних (BigData) для виявлення тенденцій та закономірностей у фінансових даних. Аналітика великих даних може використовуватися для виявлення тенденцій та закономірностей у фінансових даних, які можуть вказувати на виникнення фінансових ризиків. Це дозволить компанії ПЗУ Україна більш ефективно виявляти та реагувати на ризики.

Розробка інтегрованої системи управління ризиками буде об'єднувати всі аспекти діяльності компанії. Інтегрована система управління ризиками дозволить компанії ПЗУ Україна більш ефективно керувати своїми фінансовими ризиками в цілому.

Доцільно вибудувати інтегровану систему управління ризиками (ІСУР), котра буде включати комплексний підхід до управління ризиками, який об'єднуватиме всі аспекти діяльності компанії. ІСУР дозволить компанії ПЗУ Україна більш ефективно виявляти, оцінювати, контролювати та реагувати на ризики.

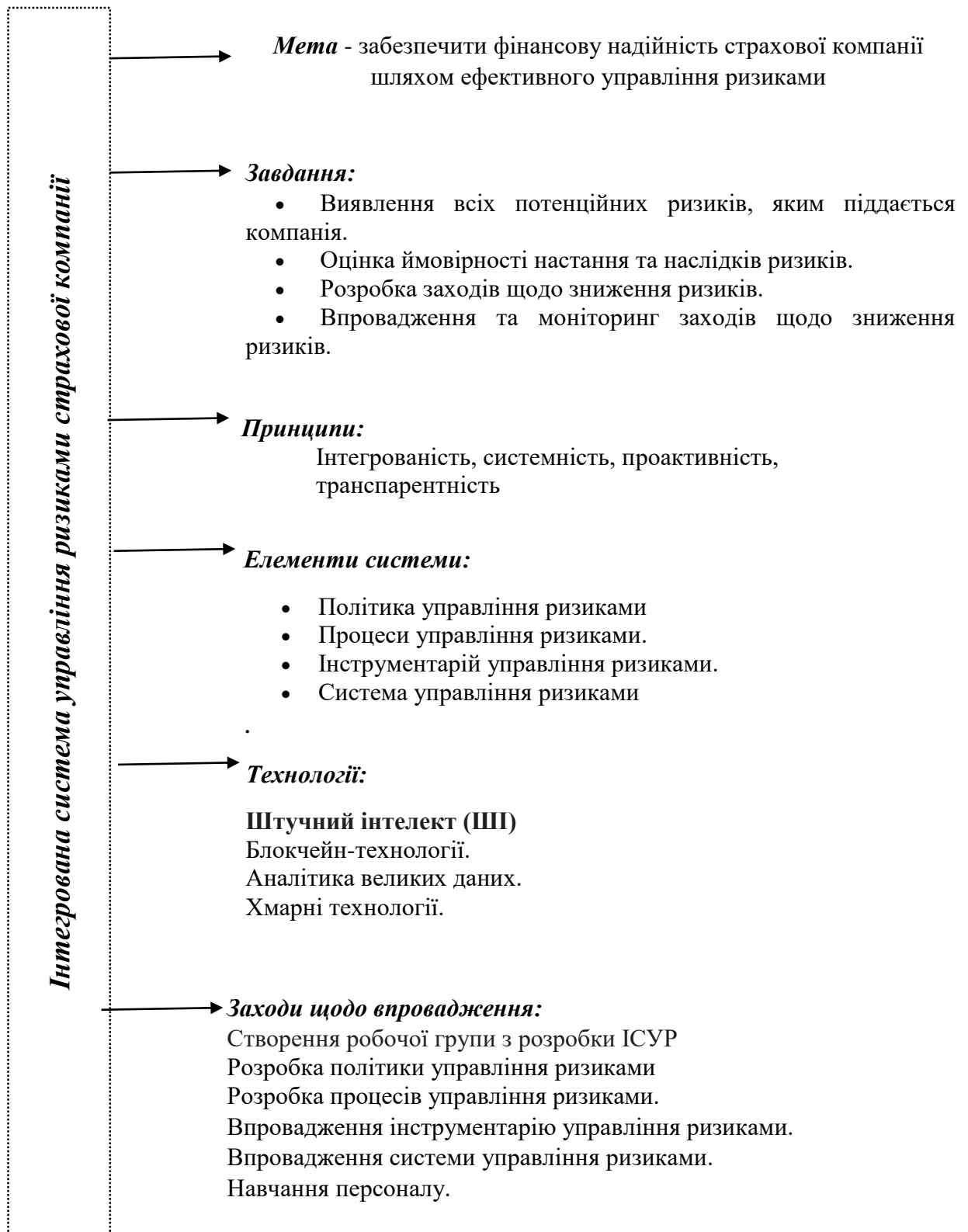

Рис. 3.2. Інтегрована система управління ризиками страхової компанії для підвищення її фінансової надійності

Отже, як бачимо імплементація інтегрованої системи управління ризиками дозволить підвищити фінансову надійність і покращити конкурентоспроможність на страховому ринку.

3.2 Вдосконалення методів оцінки фінансової надійності страхових компаній

Фінансова надійність страхових компаній є важливим фактором забезпечення стабільності страхового ринку та захисту інтересів страхових клієнтів. В умовах динамічного розвитку економіки та зростання ризиків, важливо вдосконалювати методи оцінки фінансової надійності страхових компаній.

На сьогоднішній день в Україні існує ряд методів оцінки фінансової надійності страхових компаній, які можна класифікувати за такими ознаками:

- Залежно від джерела інформації:
 - Фінансова звітність - метод, заснований на аналізі фінансової звітності страхової компанії.
 - Анкетні методи - метод, який ґрунтується на опитуванні страхової компанії щодо її фінансового стану.
 - Рейтингові методи – метод в основі якого лежить оцінка страхової компанії незалежною рейтинговою компанією.
- Залежно від методу оцінки:
 - Індикаторні методи - розрахунок окремих фінансових показників, які характеризують фінансовий стан страхової компанії.
 - Балансові методи - аналіз співвідношення окремих статей балансу страхової компанії.

- Динамічні методи - аналіз динаміки фінансових показників страхової компанії.
- Залежно від періоду оцінки:
 - Моментні методи - оцінка фінансового стану страхової компанії на певний момент часу.
 - Динамічні методи - метод, заснований на оцінці динаміки фінансового стану страхової компанії за певний період часу.

Існуючі методи оцінки фінансової надійності страхових компаній мають ряд недоліків, які обмежують їхню ефективність. Зокрема, такі методи:

- не враховують усі фактори, що впливають на фінансову надійність страхових компаній;
- не дозволяють вчасно виявити потенційні проблеми фінансової надійності;
- не є достатньо інформативними для прийняття обґрунтованих рішень.

Для вдосконалення методів оцінки фінансової надійності страхових компаній необхідно враховувати такі фактори:

- ✓ розвиток нових методів оцінки фінансового стану підприємств;
- ✓ впровадження міжнародних стандартів оцінки фінансової надійності страхових компаній;
- ✓ вдосконалення нормативної бази регулювання страхової діяльності.

До можливих напрямків вдосконалення методів оцінки фінансової надійності страхових компаній можна віднести такі:

- розширення інформаційної бази оцінки. Це передбачає використання додаткових джерел інформації, таких як дані про ринкову вартість активів страхової компанії, дані про її інвестиційну діяльність, дані про її кадровий склад та ін.;

- впровадження нових методів оцінки - використання аналітичних моделей, які дозволяють враховувати ризики, пов'язані з діяльністю страхової компанії;
- впровадження міжнародних стандартів оцінки, що дозволить підвищити прозорість та об'єктивність оцінки фінансової надійності страхових компаній.

Впровадження вдосконалених методів оцінки фінансової надійності страхових компаній дозволить підвищити ефективність державного регулювання страхової діяльності та захистити інтереси страхових клієнтів.

Крім традиційної методики оцінки фінансової надійності страхової компанії, рекомендуємо використовувати ще одну методику, яка базується на співвідношенні приросту страхових премій і страхових відшкодувань. За цією методикою, фінансово надійною вважається та страхова компанія, в якій зростання обсягу страхових премій перевищує зростання обсягу страхових виплат. Бажаним є позитивне співвідношення як темпів, так і абсолютних розмірів приросту страхових премій і страхових відшкодувань. Однак вирішальним є перевищення приросту розміру страхових премій над приростом страхових виплат у грошовому (абсолютному) вираженні.

Розглянемо дану методику на прикладі СК «ПЗУ Україна» (табл.3.2).

Таблиця 3.2 - Методика оцінки фінансової надійності страхової компанії, яка базується на співвідношенні приросту страхових премій і страхових відшкодувань на прикладі СК «ПЗУ Україна»

Рік	Приріст страхових премій	Приріст страхових відшкодувань	Співвідношення приросту страхових премій до приросту страхових відшкодувань
2020	10 %	15 %	0,67
2021	5 %	10 %	0,5
2022	15 %	20 %	0,75

У 2020 році співвідношення приросту страхових премій до приросту страхових відшкодувань становило 0,67, що свідчить про те, що страхова компанія була більш успішною в отриманні страхових премій, ніж у виплаті страхових відшкодувань. У 2021 році цей показник знизився до 0,50, що може бути пов'язано з негативним впливом пандемії COVID-19 на страховий ринок. У 2022 році показник знову зріс до 0,75, що може бути пов'язано з відновленням страхового ринку після пандемії.

В цілому, можна зробити висновок, що страхова компанія ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» має позитивну динаміку розвитку. Приріст страхових премій перевищує приріст страхових відшкодувань, що свідчить про те, що компанія є прибутковою та має достатні фінансові ресурси для покриття своїх зобов'язань перед страхувальниками.

Висновки та пропозиції

1. Виконані дослідження підтверджують необхідність того, що страхова компанія повинна враховувати широкий спектр факторів, які впливають на її функціонування, як внутрішні, так і зовнішні. Це робиться з метою підвищення фінансової надійності і здійснення ефективного управління її діяльністю. Правильна оцінка власної фінансової надійності дозволяє страховику, завдяки застосуванню передових технологій і методів аналізу, ефективно керувати власними фінансовими ресурсами, досягати високого рівня конкурентоспроможності, гарантувати виконання своїх зобов'язань у повному обсязі і забезпечувати стабільне функціонування страхової компанії протягом тривалого періоду, навіть у випадку виникнення значних збитків.

2. Публічне акціонерне товариство "Страхова компанія "ПЗУ Україна" є однією з провідних страхових компаній на українському ринку, що пропонує розширений спектр страхових послуг. Аналізуючи результати горизонтального і вертикального аналізу фінансового стану ПрАТ "Страхова компанія «ПЗУ Україна» за 2020, 2021 та 2022 роки, можна сформулювати наступні висновки:

- Компанія демонструє відносно низький відсоток довгострокових фінансових інвестицій. Це може вказувати на те, що вона більше акцентує увагу на короткострокових інвестиціях. Ймовірно, це рішення було обумовлене економічною кризою, спричиненою пандемією та війною, і компанія намагалася знизити свій ризиковий профіль. З метою зменшення ризику також було збільшено частку перестраховика в страхових резервах.

- Відсоток дебіторської заборгованості є відносно низьким, що свідчить про ефективну кредитну політику та політику стягнення компанії. Це позитивний сигнал, який свідчить про те, що компанія вміє ефективно керувати своєю кредитною діяльністю і уникати неплатоспроможності клієнтів.

- Висока частка страхових резервів у пасивах свідчить про задовільний рівень фінансової стійкості страховика. Це свідчення того, що компанія має достатньо коштів, призначених для виплати страхових відшкодувань і відповідає своїм фінансовим зобов'язанням.

- Спостерігаємо постійний ріст значень показників ліквідності протягом періоду дослідження. Ця позитивна тенденція може бути пояснена збільшенням обсягу поточних фінансових інвестицій компанії, яке використовується для формування страхових резервів в умовах кризи. Це обумовлено тим, що страхова компанія повинна бути готовою в будь-який момент виконати свої фінансові зобов'язання.

- Рівень перестраховування є високим, що свідчить про активне використання компанією перестраховування як засобу управління ризиками. У той же час високий рівень чистих виплат вказує на те, що компанія відшкодовує значну частину своїх страхових премій у формі страхових виплат.

- Ставка виплат перестраховика є відносно високою, що свідчить про те, що компанія значною мірою покладається на перестраховування для здійснення страхових виплат.

- Співвідношення між валовим прибутком і валовими преміями є відносно низьким, вказуючи на те, що компанія не отримує високих прибутків від своїх страхових премій.

- Рентабельність страхової діяльності є відносно високою, свідчаючи про прибутковість компанії. Ці висновки можна зробити, проаналізувавши операційну маржу та відношення чистого прибутку до валових страхових премій.

- Рентабельність інвестиційної діяльності відносно низька, вказуючи на те, що підприємство не отримує високого прибутку від своїх інвестицій.

- Протягом періоду з 2020 по 2022 роки страхова компанія, яку ми аналізуємо, мала перевищення фактичного рівня платоспроможності над нормативним рівнем. Це свідчить про високий ступінь платоспроможності.

У цілому, ці висновки підкреслюють надійність та раціональний підхід ПрАТ "Страхова компанія «ПЗУ Україна» до управління своїми фінансами та ризиками.

3. Фінансова надійність страхової компанії залежить від її здатності ефективно управляти фінансовими ризиками. Для підвищення фінансової надійності страхової компанії необхідно вдосконалити управління її фінансовими ризиками. Нами запропоновано нові заходи щодо вдосконалення управління фінансовими ризиками страхової компанії для підвищення її фінансової надійності, зокрема застосування інноваційних заходів (штучного інтелекту, блокчейну та хмарних технологій).

4. Нами вибудовано інтегровану систему управління ризиками (ІСУР), котра буде включати комплексний підхід до управління ризиками, який об'єднуватиме всі аспекти діяльності компанії. ІСУР дозволить компанії ПЗУ Україна більш ефективно виявляти, оцінювати, контролювати та реагувати на ризики.

Список використаної літератури

1. Klapkiv L. Technological innovations in the insurance industry. *Rozprawy Ubezpieczeniowe. Konsument na rynku usług finansowych*. 2017. №26. С.67-78.
2. Methodology for assigning reliability ratings to insurance companies – full version. URL: [https:// raexpert.eu/files/Methodology-Full-Reliability_ Ratings-Insurance_companies_V3.pdf](https://raexpert.eu/files/Methodology-Full-Reliability_Ratings-Insurance_companies_V3.pdf)
3. Methodology for assigning reliability ratings to insurance companies - full version. URL: [https://raexpert.eu/files/Methodology-Full-Reliability_ Ratings-Insurance_companies_V3.pdf](https://raexpert.eu/files/Methodology-Full-Reliability_Ratings-Insurance_companies_V3.pdf)
4. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Система показників оцінки фінансової надійності страховика. *Фінанси України*. 2017. № 6. С. 74–86.
5. Базилевич В. Д. Страхування: підручник. Київ: Знання, 2008. 1019 с.
6. Богріновцева Л. М. Напрямки вдосконалення фінансової стійкості страхових компаній України. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. № 2. С. 20-32. 2
7. Бойко А. О. Перестраховання як механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії : дис. канд. Екон. Наук : 08.00.08 / Антон Олександрович Бойко. Суми, 2011. 278 с.
8. Бойко А.О. Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. *Економічні науки. Облік і фінанси*. 2010. № 7 (25). Ч. 4. С. 36–50. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/54612>.
9. Вдовенко Л.О. Фінансова безпека страхових компаній в умовах нестабільного ринкового середовища функціонування. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. № 4 (37). С. 73-79.
10. Журавка О. С., Діденко І. В., Колесник А. І. Фактори впливу на фінансову безпеку страхових компаній. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5/5. С. 15–20.

11. Журавльова О. Є. Особливості впливу факторів на фінансову стійкість страхових компаній. *Ринок цінних паперів України*. 2013. № 1-2. С. 39 – 45
12. Звіт НБУ “Результати аналізу звітності страховиків за 2022 рік”. 2021. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article.
13. Інтернет-ресурс Іншурер брокер. 2022. URL: <https://tbt-broker.com/news/itogi-strahovogorynka-ukrainy-za-1-polugodie-2022-goda-925-mlnpremiy>.
14. Кнейслер О., Король С., Спасів Н. Прагматизм управління фінансовою стійкістю страхових компаній в Україні. *Світ фінансів*. 2022. №3(72). С.99-110. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1537/1545>
15. Король С. Сучасний стан та перспективи розвитку страхового ринку України. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. №4. С. 204–210. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2020.04.204>.
16. Кравченко О.О. Прогнозування як важливий метод системи фінансового планування. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2011. №32. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/386>
17. Мельничук І., Ляшук О. Механізм управління фінансовою стійкістю страхової компанії: теоретичний аспект. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-46>
18. Нагайчук Н. Г. Фінансова безпека і стійкість страховика: порівняння понять та умов забезпечення. *Фінансовий простір*. 2018. № 3 (31). URL: <https://ofp.cibs.ubs.edu.ua/files/1803/18nngtuz.pdf>
19. Національний банк України. Під час дії воєнного стану ринок страхування продовжує працювати - результати опитування. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pid-chas-diyi-voennogo-stanu-rinokstrahuvannya-prodovjuye-pratsyuvati-rezultati-opituvannya>

20. Нечипоренко А. В. Фінансове планування та прогнозування в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2022. № 10. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/653/660>
21. Офіційний сайт “СК Альфа Страхування”. 2022. URL: <https://alfaic.ua/>.
22. Офіційний сайт рейтингового агентства ”Експерт-Рейтинг”. URL: <http://www.expert-rating.com/rus/>.
23. Офіційний сайт СК ПЗУ Україна URL: <https://www.pzu.com.ua/>
24. Павловська О., Філімонова О. Фінансова стійкість страхової компанії та критерії її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2015. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4130>
25. Пікус Р., Балицька М. Фінансова стійкість страхової організації та джерела її забезпечення. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2016. Вип. 3. С. 6-10.
26. Про страхування. Закон України від 07.03.1996 р. № 86/96-ВР (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/>.
27. Пруц Р. Я. Визначення факторів фінансової стійкості страхової компанії. 69-та студентська науково-технічна конференція. *Економіка і менеджмент: збірник тез доповідей*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 589–591.
28. Путінцев А., Горлач А. Фінансова стійкість страхового ринку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 31. С. 95-98.
29. Рейтинг страхових компаній України. Форіншурер. 2022. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife>.

30. Сич О. А., Павлюк Х. П. Оцінка фінансової стійкості страхової компанії. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6704>.
31. Слободянюк О., Орлов В. Моделювання фінансової діяльності страхових компаній в умовах ризикового страхування. *Modeling the development of the economic systems*. 2021. (1), С.71–77. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2021-1-9>
32. Статистика страхового ринку України. FORINSURER «Форіншурер» - журнал про страхування. URL: <https://forinsurer.com/stat>
33. Страховий ринок України за підсумками 2021 року скоротився на 48 ризикових компаній (non-life) та сім компаній, що спеціалізуються на страхуванні життя. 2021. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/finance/strahoviy-rinok-v-ukrajini-za-rik-kilkistkompaniy-skorotilasya-na-chvert-50214685.html>.
34. Ткаченко Н. Фінансова стійкість і фінансова стабільність страхової системи: розмежування понять. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2014. № 1(10). URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i10.29233>
35. Ткаченко Н. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика: монографія. Національний банк України, Університет банківської справи. Черкаси: Черкаський ЦНТІ, 2009. 578 с.
36. Фастунова В. О. Методологічні засади аналізу фінансових потоків страхової компанії. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2012. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_11_11.
37. Фрумiна С.В. Фiнансовий аналіз страхових організацій URL: http://www.miepptk.ru/files/finansovyy_analiz_strahovyh_organizaciy.pdf
38. Цуркан І., Остапенко А. Фінансова стійкість страхової компанії та ключові умови її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7766>

39. Шевчук О. О. Методологічні аспекти застосування ринкового підходу до оцінювання вартості страхових компаній. *Науковий вісник НЛТУ України. Економічна*. 2017. № 27(2). С. 81–84.